

SİCİLL-İ AHVÂL DEFTERLERİNE GÖRE BARTIN DOĞUMLU MEMURLAR

Emrah ÇETİN*

Öz

Sicill-i Ahvâl Defterleri, II. Abdülhamit döneminin ilk yıllarından itibaren devlet hizmetinde çalışan tüm memurların biyografilerinin kaydedildiği ve hizmetlerindeki değişikliklerin takip edildiği defterlerdir. Yakın dönem Osmanlı bürokrasi tarihi araştırmaları için ana kaynak niteliğinde olan bu defterler, bir taraftan müslim-gayrimüslim her kademeden devlet memurunun birer biyografisini sunarken, diğer taraftan devletin idarî, malî ve eğitim sistemi hakkında önemli bilgiler vermektedir. Bu bilgilerle devletin siyasi ve mali durumunu devlet adamlarının faaliyetleri üzerinden değerlendirmek mümkün olacaktır. Bu çalışmada, Sicill-i Ahvâl kayıtlarından tespit edilen Bartın doğumlu 40 memur ele alınacaktır. Öncelikle memurların isimleri, doğum tarihleri, baba ve sülale adları gibi kimlik bilgileri ortaya konulacaktır. Ardından aldıkları eğitim, bildikleri lisanlar, göreve başlama yaşları, hangi memuriyetlerde buldukları, ne kadar maaş aldıkları, memuriyetleri süresince herhangi bir soruşturma geçirip geçirmedikleri ve ceza alıp almadıkları gibi bilgiler değerlendirilecektir. Böylelikle Osmanlı devlet kurumlarında görev almış olan Bartın doğumlu memurlar hakkında bilgi verilecek ve bu doğrultuda Bartın tarihine katkı sağlanacağı gibi söz konusu memurların gördükleri eğitim, yaptıkları memuriyetler ve aldıkları maaşlar üzerinden dönemin Osmanlı idari yapılanması hakkında bilgi sahibi olma imkânı doğacaktır.

Anahtar Kelimeler

Bartın, Memur, Osmanlı Devleti, Sicill-i Ahvâl Defterleri, Tercüme-i Hal

OFFICERS BORN IN BARTIN ACCORDING TO SICILL-I AHVÂL REGISTERS

Abstract

Sicill-i Ahvâl Registers, were the books in which all the officers' biographies and their change in services are recorded and kept starting from the first years of II. Abdülhamit period. These books are

* Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, Bartın/Türkiye.
emrahc@bartin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9330-6468
Makalenin Gönderilme Tarihi: 11 Temmuz 2017
Makalenin Kabul Tarihi: 5 Eylül 2017
Makalenin Yayınlanma Tarihi: 25 Ekim 2017

the main sources for historical studies of recent era Ottoman bureaucracy and they provide not only the biographies of Muslim and non-Muslim officers of each level but also informs us significantly about the governmental, financial and educational systems of the state. It will be possible to evaluate both the political and economic situations of the state over the officials' services. In this study, 40 officers, born in Bartın and who are existed in the records of Sicill-i Ahvâl were studied. As a beginning, their identity information such as names, date of birth, family names and father's names are revealed. After that, some information about the education they had, the languages they knew, the ages they started working, the wages they earned and whether they had investigation and get punished or not is discussed. Thus, state officials who were born in Bartın will be introduced and a contribution will be made to the history of Bartın. Information will be given about the state officials born in Bartın and thus, not only a contribution is made to the history of Bartın but also there is an opportunity to have knowledge about Ottoman governmental organisation through the education, wages and services of the state officials previously mentioned.

Keywords

Bartın, Officer, Ottoman Empire, Sicill-i Ahvâl Registers, Biography

GİRİŞ

Küçük bir beylikten büyük bir imparatorluğa dönüşen Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına aldığı topraklarda, muhtelif dilleri konuşan, farklı dinler ve adetleri benimsemiş milyonlarca halkı idare edecek, onları Osmanlılık ideali etrafında toplayacak memurları yetiştirmek hususunda nasıl bir sistem geliştirdiği meselesi üzerinde önemle durulması gereken bir konudur¹. Tanzimat öncesi dönemde devlet dairelerinin ihtiyacı olan memurlar, otodidaktik (kendi kendine öğrenme) sistemle yetişiyordu. Her daire aynı zamanda memur yetiştiren birer mektepti. Daha ziyade memur ve devlet ileri gelenlerinin çocukları kalemlere çırak olarak alınırdu. Bunlar 12 yaşına gelince kalemlere devam etmeye başlarlar, evde özel olarak okuma yazma öğrenirler, camilerdeki derslere devam ederler; ancak Türkçe kitâbet, inşâ ve yazı çeşitlerini bu kalemlerde öğrenirlerdi. Divân-ı Hümayûn kaleminde en yüksek dereceli memurlar olan *hâceler*, çıraklara hocalık yaparlardı, kalem ve yazışmaların inceliklerini öğretirlerdi. Bunlardan kabiliyetli olduğu düşünülenlerine yavaş yavaş kalemdeki bazı perakende ve önemsiz yazılar yazdırılırdı. Kendi kendine öğrenme yöntemiyle kalemde memuriyet eğitimi alan kişiler, ilk memuriyete girdiklerinde maaş almazlardı. Bir nevi çıraklık eğitimine tabi tutulan memur adayları, 3-5 sene sonra ayda 1 kuruştan 8-10 kuruşa kadar maaş tahsis edilerek *mülâzım* olurlardı. Üst kademelere yükselebilmek için bu kadar uzun ve malî yetersizliklerle dolu yılların geçmesi gerektiğinden, birçok kişi bunu göze alamayarak memuriyetten ayrılıyordu. Bu şekilde küçük yaşta kalemlerde görevlendirilen aday memurlar, zamanla dairenin gördüğü işlerin bütün inceliklerini öğrenir, bilgi ve kıdemi arttıkça da bürokrasinin üst kademelerine doğru terfi ederlerdi. Bu sistem, yani memur adaylarının kalemlerde görevlendirilerek yetiştirilmeleri bütün devlet dairelerinde aynen uygulanırdı. Memurların terfiinde zaman zaman iltimas ve adam kayırma yollarına başvurulması neticesinde bazı kişiler ehliyetli ve layık olmadıkları görevlere yükselebiliyorlardı. Bu durumu düzeltmek için 1838 senesinde yapılan bir değişiklik ile kâtiplerin rütbelerinin yükseltilmesinde sınav yapılması kararlaştırıldı. Bu sınav; birincisi güzel yazı, ikincisi ise verilen bir konuyu kitâbet kurallarına göre tasvir eden vesika müsveddesinin yazılması aşamalarından oluşuyordu. Söz konusu iki merhaleden geçirilen memurların kağıtları, oluşturulan bir jüri tarafından tarafsız bir şekilde değerlendiriliyor, her memurun hangi sınıf ve kadroya tayin edileceği kağıdının üzerine yazılıyordu. Bu düzenleme ile memuriyete tayin ve terfi aşamasında iltimas ve adam kayırma gibi

¹ Osman Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi*, Cilt: 1-2, Eser Matbaası, İstanbul, 1977, s. 63.

adaletsizliklerin önüne geçilmeye çalışıldı². Ancak bu dönemde Osmanlı bürokrasisi durgun ve atılım yeteneğinden yoksundu. Üstelik yargıda, maliyede, taşrada velhasıl bütün devlet birimlerinde liyakatsizlik ve yolsuzlukların önü bir türlü alnamıyordu³. Ayrıca işe girişlerde yüksek dereceli memurların desteği ve himayesi önemli bir etkendi. Bu anlayış himaye edilenin terfiinde de etkiliydi; himayesi altına girilen üst kademedeki görevlinin statü ve ikbaline göre himaye edilen de yükselip düşebilirdi. Bu uygulama zaman zaman memuriyetlerde hızlı ve keskin yükseliş ve düşüşlerin olmasına neden olabiliyordu. Söz konusu sistemde, bir kişi bir makamı hak etmediği halde, sırf kendisinin bağlı olduğu şahıs iktidarda bulunduğu için kendisinden daha ehliyetli birisinin yerine geçebilir veya bunun tam tersi gerçekleşebilirdi. Ehliyet ve liyakatin çoğu kere göz ardı edildiği ve kişisel ilişkilerin rol oynadığı istihdam politikası, Osmanlı bürokrasisinin önemli problemlerinden ve açmazlarından birini oluştuyordu⁴.

Bununla birlikte Tanzimat döneminde memur yetiştirme ve tayin konuları daha sağlam esaslara bağlanmaya ve bu yönde birtakım adımlar atılmaya çalışıldı. Bu kapsamda Tanzimat'ın ilanından yaklaşık dokuz ay önce Bâbîâlî ve Bâb-ı Maliye'nin ihtiyacı olan memurları yetiştirmek üzere Mekteb-i Ma'ârif-i Adliye kuruldu. Daha sonra yine aynı şekilde kalemlere memur yetiştirmek amacıyla Mekteb-i Ulûm-ı Edebiye tesis edildi. Bu düzenlemeler ile memur yetiştirme problemi modern bir anlayışla ele alınmış, memuriyete tayin sistemi de rica, iltimas ve adam kayırma gibi haksız uygulamalar yerine, liyakat kaidesine uygun olarak bir temele oturtulmaya çalışılmıştı⁵. Bununla birlikte bu dönemde memur atama ve terfiinde imtihan usulünün getirilerek kuralların sıkılaştırılmasına, memur alma sisteminin bazı bürokratik esaslara bağlanmış olmasına, memurların eğitimi için birtakım okullar ihdas edilmiş olmasına rağmen sorunun üstesinden gelindiğini ve bu konuda fazla mesafe kat edildiğini iddia etmek güçtür⁶.

Osmanlı bürokrasisinde memurların seçimi ve tayini hususundaki sorunların çözümü noktasında atılan adımlardan biri de bazı ihtisas komisyonlarının oluşturulmasıdır. Bunlardan biri olan Memurin-i İntihab Komisyonu, geçirdiği dönüşümlerle II. Abdülhamit döneminde bürokratik atama-

² Ali Akyıldız, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilâtında Reform*, Eren Yayıncılık, İstanbul, 1993, s. 52-54; İber Ortaylı, *Türkiye Teşkilât ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat, Ankara, 2008, s. 215.

³ İber Ortaylı, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2011, s. 53.

⁴ Ali Akyıldız, *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2009, s. 26-27; Carter V. Findley, *Kalemîyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, Çev. Gül Çağalı Güven, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2016, s. 70; Erkan Tural, *Son Dönem Osmanlı Bürokrasisi-II. Meşrutiyet Dönemi'nde Bürokrattar, İttihatçılar ve Parlemlenterler*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2009, s. 29.

⁵ Ali Akyıldız, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilâtında Reform*, s. 54-55.

⁶ Ali Akyıldız, *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, s. 27.

lar üzerindeki kontrolü sağlayacak mekanizmanın bir parçası olmuştur. Personel yönetmeliklerini sistemleştirmek için yapılan girişimler, personel kayıtları bakımından modern bir sistemin oluşturulmasıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Bu konudaki en önemli yeniliklerden birisi, Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun oluşturularak, Sicill-i Ahvâl Defterleri'nin tutulmasıdır. Devlet personelinin sicillerinin ilk defa resmî bir büro tarafından tutulmaya başlanmasıyla, daha önce Osmanlı Devleti'nde görülmeyen modern bir usul uygulamaya konulmuştur⁷.

Sicill-i Ahvâl Defterleri, müslim-gayrimüslim her kademedeki devlet memurlarının birer biyografisi niteliğinde olup oldukça önemli tarihsel kayıtlardır. Bu defterler tanzim edilmezden evvel Osmanlı Devleti'nde memurların sicillerini bir defterde toplayan idarî bir birim bulunmamaktadır⁸. Ancak Osmanlı yönetimi eskiden beri biyografi yazımına önem vermiş ve çeşitli meslek gruplarında birden fazla kişinin biyografisini içeren *Terâcim-i Ahvâl* eserlerini düzenlemiştir. Osmanlı Devleti'nde, Arap tabakat geleneği ile İran tezkire geleneğinin tesiri altında çeşitli biyografiler kaleme alınmıştır. Tabakat olarak adlandırılan bu eserlerin yazımına gerçek anlamda XVI. yüzyılda başlanmıştır. Sonraki dönemlerde biyografi yazımı daha da gelişmiş ve oldukça farklı mesleklerden kişiler için çalışmalar yapılmıştır⁹. Ancak bu biyografiler münferit çalışmalar olup, sistemli ve muntazam bir şekilde memurların sicil kayıtlarının tutulduğu biyografik çalışmalar düzenlenmemiştir. Bununla birlikte II. Abdülhamit döneminde memurların daha etkin bir şekilde kontrol altında tutulması düşüncesinden yola çıkarak, devlet görevlilerinin kimlikleri ve memuriyet hayatları hakkında düzenli kayıtların tanzim edilmesi düşünülmüştür.

Memurların doğru ve ayrıntılı biyografik sicillerinin tutulması ihtiyacından hareketle bu işin düzenlenmesi için 13 Safer 1296/6 Şubat 1879 tarihinde çıkartılan irâde-i seniyye ile Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulması kararlaştırıldı. Ardından 4 Mart 1879 tarihinde çıkarılan *Ahvâl-i Memûrîn Sicili Komisyonu Talimâtı*¹⁰ ile komisyonun çalışma yöntemi ve yapacağı işler belirlendi. Buna dayanarak, tercüme-i hal varakaları bastırıldı ve bunların nasıl doldurulacağı açıklandı. Buna göre; her zatın isim ve şöhreti, baba adı, doğum tarihi, okuduğu okullar ve tahsili, diploması olup olmadığı, hangi

⁷ Gülden Saryıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi (1879-1909)*, Der Yayınları, İstanbul, 2004, s. 4.

⁸ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul, 2010, s. 237.

⁹ Abdülkadir Özcan, "Tabakat", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 39, İstanbul, 2010, s. 299-300.

¹⁰ Bu talimatnmeden başka Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun çalışmalarını belirlemek için zamanla birtakım yeni düzenlemeler daha yapıldı. Bunlar hakkında bkz. Talip Mert, "Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler I", *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 2, 2000, s. 97-111; Talip Mert, "Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler II: Osmanlı Devleti Sicill-i Ahval Dairesiyle Şubelerine Ait Yönetmelik", *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 3, 2001, s. 41-52; Gülden Saryıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi (1879-1909)*, s. 117-121.

yabancı dilleri bildiği, konuşabildiği ve yazabildiği, eser ve telifâtı olup olmadığı, aldığı nişanlar, cezalar vb. hususlar açıkça belirtilecekti. Devlet memurlar iki sınıf olarak ele alınarak ayrı ayrı defterlere kaydedilecekti. Bunlardan birinci sınıf; ataması irâde-i seniyye ile gerçekleştirilen üst düzey devlet memurlar, ikinci sınıf ise; padişah irâdesi aranılmaksızın nazır ya da vali gibi amirlerin onayıyla tayin edilen memurlardı¹¹.

Sicill-i Ahvâl Komisyonu ile başlayan sicil çalışmaları; 1896'da bu komisyonun lağvı ile yerine kurulan *Memûrîn-i Mülkiye Komisyonu*'na, hiçbir daireye bağlı olmadan yürütüldü. 1908 yılında *Memûrîn-i Mülkiye Komisyonu* kaldırılarak *Sicill-i Ahvâl İdâresi* adı altında yeniden, fakat Dahiliye Nezareti içinde teşekkül ettirildi, böylece ayrı bir daire kuruldu. Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulmasından itibaren mülkî ve adlî memurlardan 1909 yılına kadar geçen sürede yaklaşık 52. 000 memurun sicil kayıtları 201 defterde toplandı¹². Söz konusu defterlerin düzenlenmesinde Ahmet Cevdet Paşa'nın büyük gayretleri oldu. Belki bu sebepten dolayı ya da yalnızca örnek olması düşüncesinden hareketle tanzim edilen ilk sicil dosyası da Ahmet Cevdet Paşa'ya aitti¹³.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde muhafaza edilen Sicill-i Ahvâl Defterleri serisi sayı numaralandırma sistemiyle numaralandırılmış olup 1-201 numaralı defterlerden oluşmaktadır. Söz konusu defterler her sayfası komisyonun mührüyle mühürlü olarak ciltli ve muntazam şekilde hazırlanmış olup her memurun hal tercümesi için iki sayfa ayrılmıştır. Defterde memura ayrılan kısım yetmediği takdirde o memurla ilgili daha sonraki olaylar zeyil defterine, "İş bu zeyil yirmi altıncı defterin on birinci sahifesinde mukayyed Abdülvâhid Bey'in zeylinden mâ-ba'ddır" gibi ibarelerle o kişinin hal tercümesinin nerede geçtiği açıkça belirtmek suretiyle kaydedilirdi. Sicill-i Ahvâl Defterleri'ne kaydedilen özet biyografiler, memurların devlet hizmetine ilk girdikleri zaman vermek zorunda oldukları *Tercüme-i Hâl Varakası* denilen matbu bir belge ile buna eklenmesi zorunlu olan bazı resmî evrak esas alınarak hazırlanırdı. Varakada memurun doğum tarihi, baba adı, eğitim durumu, görevleri, eserleri, rütbe ve madalyaları, kazandığı mükâfatlar ve aldığı cezalarla ilgili cevaplandırılması istenen sorular bulunurdu. Bu soruların cevaplarının varakanın sahibi tarafından kendi el yazısıyla yazılması zorunlu idi. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra Kânun-ı Esâsî'ye göre; her daire kendi memurunu kendisi seçeceğinden umumî sicil uygulamasına son veri-

¹¹ Atilla Çetin, "Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları Hakkında Bir Araştırma", *Vakıflar Dergisi*, Sayı: XXIX, Ankara, 2005, s. 89-91.

¹² Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 237.

¹³ Talip Mert, "Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler I", s. 97.

lerek 1909 yılından itibaren her memur için kendi dairesinde özel sicil dosyaları oluşturulmaya başlandı¹⁴.

Görüldüğü üzere Sicill-i Ahvâl Defterleri sayesinde her kademede görev yapmış müslim-gayrimüslim bütün devlet memurları hakkında oldukça kapsamlı bilgilere ulaşılabilmektedir. Böylelikle Osmanlı bürokratlarının daha doğru bir şekilde tanınması olanağını bulduğumuz gibi yerel tarih araştırmaları açısından da son derece önemli kayıtlara erişim imkanı doğmaktadır. Zira söz konusu defterler kullanılarak Osmanlı idaresi altında bulunan herhangi bir vilayet, sancak ya da kazanın yetiştirdiği devlet adamları ve memurlar hakkında detaylı bilgilere ulaşma şansı bulunmaktadır. Söz konusu defterlere dayanarak bu şahısların biyografilerinin ortaya konulmasıyla birlikte yerel tarih araştırmalarına önemli bir katkı sunulabilmektedir. Bu noktadan hareketle araştırmamızda, Sicill-i Ahvâl Defterleri'ne göre Bartın doğumlu 40 devlet memuru hakkında bilgiler verilecektir. Araştırma; Bartınlı memurların toplumsal statüleri, eğitim durumları ve mesleki durumları olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Tüm bu bilgilerin ortaya konulmasıyla Bartın tarihi araştırmalarına katkı sağlanmaya çalışılacaktır. Ayrıca bu araştırmada Bartınlı memurların gördükleri eğitim, bildikleri lisanlar, yürüttükleri görevler ve karşılığında aldıkları maaşlar, memuriyetleri süresince yaşadıkları sorunlar ya da yaptıkları birtakım suiistimler gibi bilgiler ortaya konulacağından, bu bilgilerden yola çıkarak dönemin eğitim yapısı, devlet kurumlarında çalışan memurların nitelikleri, Osmanlı idari yapılanmasının durumu ve sorunları hakkında bilgi sahibi olmak mümkün olacaktır. Diğer bir ifadeyle Bartın özelinden yola çıkarak Osmanlı Devleti'nin eğitim yapısı ve idari kurumlarına dair birtakım varsayımlarda bulunma olanağı doğacaktır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi kataloğunda bazı devlet memurları ile ilgili bilgilerin yanlış kaydedildiği tespit edilmiştir. Katalogda H. 1244 doğumlu tüccar Ali Efendi oğlu Ahmed Efendi'nin Bartın doğumlu olduğu belirtilmektedir. Oysa sicil kaydı incelendiğinde kendisinin Bartın değil, Burdur doğumlu olduğu görülmektedir¹⁵. H. 1271 doğumlu tüccardan Halil Efendi oğlu Süleyman Zühdü Efendi'nin Çaykara doğumlu olduğu kaydedilmiştir. Ancak sicil kaydına bakıldığında kendisinin Bartın'a bağlı Çay karyesinde doğduğu tespit edilmektedir¹⁶. H. 1297 doğumlu topçu kolağası Mehmed Efendi oğlu Abdullah Efendi'nin Bartın doğumlu olduğu belirtilmektedir.

¹⁴ Gülden Sarıyıldız, "Sicill-i Ahvâl Defterleri", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 37, İstanbul, 2009, s. 135-136.

¹⁵ BOA. DH. SAİDd. 3/850, Ahmed Efendi.

¹⁶ BOA. DH. SAİDd. 7/311, Süleyman Zühdü Efendi.

Fakat sicil kaydında kendisinin Batum doğumlu olduğu görülmektedir¹⁷. H. 1290 doğumlu Bartın Bidayet Mahkemesi Başkatibi Mehmed Nuri Efendi oğlu Mehmed Sadık Efendi'nin Bartın doğumlu olduğu kaydedilmektedir. Ancak sicil kaydı incelendiğinde kendisinin Gerede doğumlu olduğu tespit edilmektedir¹⁸. Araştırmamızda Bartın doğumlu olmadığını tespit ettiğimiz kişiler incelemeye tabi tutulmamıştır. H. 1296 Bartın doğumlu Hüseyin Müştaki Efendi'nin baba adı arşiv kataloğunda; gemici Hüseyin oğlu Bartınlı Mustafa Bey olarak kaydedilmiştir. Ancak sicil kaydında kahveci Hüseyin oğlu Bartınlı Mustafa Bey şeklinde yazıldığı tespit edilmiştir¹⁹. 1274 Bartın doğumlu Cebecizade Mehmed Ali oğlu Hüseyin Hüsnü Efendi'nin ise iki farklı deftere kaydedildiği görülmektedir²⁰.

Bartınlı devlet memurları ile ilgili bilgilere geçmeden önce, yakın dönem Bartın tarihi üzerine kısa bir değerlendirme yapılmasını faydalı olacaktır. Osmanlı idari teşkilatında Anadolu eyaletinin Bolu sancağı içinde yer alan Bartın, Batı Karadeniz bölgesi içinde bir pazar yeri olarak gelişme göstermeye başlamıştır. XVII. yüzyılda bölgede bulunmuş olan Evliya Çelebi, Bartın nehri ağzında kalyonlar yapıldığını ve buradan gemilerle İstanbul ve başka yerlere başta kereste olmak üzere bazı ticarî malların gönderildiğini kaydetmektedir. Bir sonraki yüzyılda yaşamış olan ve 1737'de "Atlas" adlı bir eser kaleme alan Uluslu İbrahim Hamdi, eserinde bu şehirdeki gemi yapımından ve buna paralel olarak gelişen ip, halat ve makara imalatından bahsetmektedir. XVIII. yüzyıl başlarında, 1703 tarihli bahriye defterlerinde gemi inşası emredilen yerler arasında Bartın'ın da adı geçmektedir. Korvet adı verilen üç direkli ve üzerinde yirmi ila 30 top bulanan savaş gemileri Bartın'da yapılmaktaydı. 1836'da Bartın'ı ziyaret eden William Ainsworth, Bartın'da birkaç gemi yapım yeri bulunduğunu, bu tezgâhlarda 100 ton ve daha fazla kapasiteli tekneler yapılabildiği belirtmektedir. Bartın'ın içinde bulunduğu Bolu sancağı XVII. yüzyıl sonlarında lağvedilmiş ve Bartın voyvodalıkla idare edilmeye başlanmış, 1811 yılında Bolu mutasarrıflığının yeniden kurulmasıyla tekrar buraya bağlanmıştır. Bartın, özellikle XIX. yüzyılda önemli bir ticaret merkezi olarak ön plana çıkmaya başlamıştır. Buna paralel olarak nüfusu da artan şehrin mahalleleri de genişlemiştir. 1831 nüfus sayımında 7135 erkek nüfusu olduğu belirtilen Bartın'ın genel nüfusunun 15. 000 kişi civarında olduğu söylenebilir. Bartın'ın 1867 yılında kaza merkezi haline gelmesi ve 1876'da da şehirde belediye teşkilatının ku-

¹⁷ BOA. DH. SAİDd. 158/121, Abdullah Efendi.

¹⁸ BOA. DH. SAİDd. 177/435, Mehmed Sadık Efendi.

¹⁹ BOA. DH. SAİDd. 195/303, Hüseyin Müştaki Efendi.

²⁰ BOA. DH. SAİDd. 18/493; BOA. DH. SAİDd. 93/485, Hüseyin Hüsnü Efendi.

rulması gelişimini daha da hızlandırmıştır²¹. Bartın kazası bu dönemde bölgenin önemli bir ticaret merkezi haline gelmiştir. Buna bağlı olarak kazanın nüfusu sürekli olarak artmış ve şehir ciddi bir gelişim kaydetmiştir. Bartın kazasının demografik yapısının ve gelişimin daha iyi anlaşılabilmesi için; Kastamonu Vilayet Sâlnâmelerinden elde ettiğimiz bilgilere göre Bartın'ın nüfus gelişimine bakılabilir²²:

Sâlnâmelerde Bartın Kazasının Hane ve Nüfus Bilgileri				
	Müslüman	Rum	Ermeni	Yıl
Hane Sayısı	8977	3	6	1872
Nüfus	32000	8	17	
Hane Sayısı	9050	42	30	1880
Nüfus	22500	80	40	
Hane Sayısı	-	-	-	1888
Nüfus	44846	649		
Hane Sayısı	8041	97		1892
Nüfus	49619	575		
Hane Sayısı	8573	142		1896
Nüfus	53020	597		

Bartın özelinde olduğu gibi yerel tarih araştırmaları ile Osmanlı vilayet, sancak, kaza, nahiyeye hatta köylerine dair yapılacak incelemelerde bu birimlerin idare, eğitim, nüfus, sağlık, bayındırlık, tarım, ticaret vb. özelliklerinin ortaya konulmasıyla hem söz konusu yerlerin tarihi aydınlatılacak hem de bu parçalardan yola çıkarak Osmanlı Devleti'nin toplumsal, idari, mali, eğitim, ticaret vb. alanlardaki düzeni hakkında birtakım çıkarımlarda bulunma olanağı doğacaktır.

1. BARTIN DOĞUMLU MEMURLARIN TOPLUMSAL STATÜLERİ

Memurların isimlerinin ortaya konulması yöredeki şahıs adlarının tespiti açısından önemlidir. Söz konusu bölgede hangi isimlerin yoğun olarak kullanıldığının belirlenmesi tarihe yardım bilimlerden olan onomastik (özel ad bilim) bilimine de önemli katkılar sağlamaktadır. Memurların kendilerinin ya da babalarının unvanları toplum ve devlet nezdindeki durumlarını göstermesi açısından mühimdir. Ayrıca defterlerde kayıtlı sülale isimleri de şecere araştırmaları açısından son derece önemlidir. Ele aldığımız defterlerde *efendi*, *bey* gibi unvanların yanı sıra *Fırincioğlu*, *Cebecizade* gibi sülaleleri

²¹ Metin Tuncel, "Bartın", *TDVİA*, C. 5, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1992, s. 87-88; Nurettin Cansever, *Bütün Yönleriyle Bartın*, İstanbul, 1965, s. 11-13; Kemal Samancıoğlu, *İktisat ve Ticaret Bakımından Bartın*, Bartın Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, 1942, s. 11-14; Erkan Aşcıoğlu, *İktisadi ve Sosyal Yönleriyle Bartın*, Ahmet Sarı Matbaası, İstanbul, 1970, s. 21-23.

²² Emrah Çetin, "Kastamonu Vilâyet Sâlnâmelerinde Bartın (1869-1903)", *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Belge ve Fotoğraflarla Bartın*, Ed. Mustafa Hizmetli, Bartın Üniversitesi Yayınları No: 15, Bartın, 2014, s. 59-60.

tanımlamak için kullanılan sıfatlara yer verildiği görülmektedir. Ayrıca *hacı* gibi dini unvanlar ile *kaptan* gibi mesleki sanlara da değinilmektedir.

Sicil-i Ahvâl Defterleri incelendiğinde;H. 1253-1303/M. 1837-1885 yılları arasında Bartın doğumlu 40 devlet memuruna rastlanmaktadır. Bartın doğumlu memurlar dini yönden analiz edildiğinde tamamının Müslüman olduğu gayrimüslim birisinin bulunmadığı görülmektedir.

Doğum Tarihi	Adı	Baba Adı	Baba Mesleği	Lakapları
H. 1253/M. 1837	Ahmed Efendi	Mehmed Ağa	Muhtar ve İhtiyar Meclisi Üyesi	
H. 1255/M. 1839	Hacı Osman Bey	Mehmed Usta	Tersane-i Amire Mimarı	
H. 1265/M. 1848	Salih Sabri Efendi	Yusuf Efendi	-	
H. 1270/M. 1853	Ahmed Efendi	Hasan Ağa		
H. 1270/M. 1853	Mehmed Vasfi Efendi	Abdullah Ağa		Kulaksızoğlu
H. 1271/M. 1854	Abdullah Agah Efendi	Hasan Efendi (Müteveffa)	Amasra Nahiyesi Nüfus Kayıt Memuru	
H. 1271/M. 1854	Süleyman Zühdü Efendi	Halil Efendi	Tüccar	
H. 1272/M. 1855	Mustafa Hulusi Efendi	Ali Kaptan	Kaptan	
H. 1272/M. 1855	Mustafa Efendi	Fıncıoğlu İbrahim Ağa	Kaptan	Fıncıoğlu
H. 1273/M. 1856	Ali Efendi	İbrahim Ağa		
H. 1273/M. 1856	Mehmed Alişan Efendi	Ali Mahir Efendi		
H. 1273/M. 1856	Ahmed Efendi	Hüseyin Ağa		
H. 1274/M. 1857	Hüseyin Hüsnü Efendi	Mehmed Ali Efendi		Cebecizade
H. 1277/M. 1860	İbrahim Fevzi Efendi	Halil Efendi (Müteveffa)	Esnaf	
H. 1278/M. 1861	Hüseyin Hüsnü Efendi	Mehmed Hulusi Efendi	Ulema	
H. 1279/M. 1862	Hüseyin Vehbi Efendi	Paçacıoğlu Hasan Ağa (Müteveffa)	-	Paçacıoğlu
H. 1282/M. 1865	Halil Hilmi Efendi	Ali Ağa (Müteveffa)	Tüccar	
H. 1282/M. 1865	Mustafa Lütfi Efendi	Süleyman Ağa		
H. 1282/M. 1865	Mehmed Naci Efendi	İsmail Efendi		
H. 1283/M. 1866	Ahmed Tayyib Efendi	Ali Kaptan	Kaptan	
H. 1284/M. 1867	Mustafa Cemil Efendi	Hüseyin Ağa (Müteveffa)	-	Sofuoğlu
H. 1284/M. 1867	Mehmed Hilmi Efendi	Mustafa Ağa	-	
H. 1286/M. 1869	Hasan Hilmi Efendi	Mehmed Efendi		
H. 1287/M.	İsmail Hakkı Efendi	Mustafa Bey		Sancakdarza-

1870					de
H. 1289/M. 1872	Hüseyin Rıza Efendi	Hüseyin Kaptan (Müteveffa)	Tüccar-Kaptan		Alemdarzade
H. 1289/M. 1872	Ahmed Hilmi Efendi	Ali Ağa	Gemi Tüccarı		Seydioğlu
H. 1291/M. 1874	Mehmed Tevfik Efendi	Mustafa Efendi (Müteveffa)	Esnaf		
H. 1292/M. 1875	MehmedRaşid Efendi	Ali Efendi (Müteveffa)	Hoca		
H. 1292/M. 1875	Mustafa Hulusi Efendi	Yakub Ağa	Bakkal Esnafı		
H. 1293/M. 1876	Arif Efendi	Ahmed Ağa			Abadioğlu
H. 1294/M. 1877	Mehmed Nazmi Efendi	Hüseyin Efendi (Müteveffa)	Attar Esnafı		Çolakoğlu
H. 1295/M. 1878	Abdullah Tayyib Efendi	Osman Ağa (Müteveffa)			
H. 1296/M. 1879	Hüseyin Müştaki Efendi	Kahveci Hacı Hüseyin Oğlu Mustafa Bey			
H. 1296/M. 1879	Hüseyin İbrahim Efendi	Hasan Efendi (Müteveffa)	Esnaf		
H. 1298/M. 1881	AhmedCemaeddin Efendi	Mustafa Efendi (Müteveffa)	-		Bağdadizade
H. 1298/M. 1881	Mehmed Niyazi Efendi	Hüseyin Efendi			
H. 1299/M. 1882	Mehmed Efendi	Mustafa Efendi	Tüccar		Yorgancıoğlu
H. 1300/M. 1882	Mehmed Davud Efendi	Mehmed Ağa (Müteveffa)	-		
H. 1302/M. 1884	İsmail Hakkı Efendi	İbrahim Hakkı Efendi	Tahsilat Müfettişi		
H. 1303/M. 1885	Eyüb Efendi	Ahmed Ağa (Müteveffa)			

Bartınlı memurların baba isimleri sonunda yer alan sanlara bakıldığında 17 *ağa*, 17 *efendi*, 3 *kaptan*, 2 *bey* ve 1 de *usta* kelimelerinin kullanıldığı görülmektedir. 17 *ağa* sanının

5'inin meslekleri belirtilmiştir. Bu kişilerin; Muhtar ve İhtiyar Meclisi Üyesi, kaptan, tüccar, gemi tüccarı ve bakkal esnafı gibi mesleklere sahip oldukları gözlemlenmektedir. *Efendi* sanına sahip 17 kişiden 10'unun meslekleri kaydedilmiştir. Bunlar; nüfus kayıt memuru, tüccar, esnaf, ulema, attar esnafı, hoca, tahsilat müfettişi gibi mesleklere sahiptir. *Bey* sanına sahip 2 kişiden yalnızca birisinin mesleği belirtilmiş olup bunun da esnaflık yaptığı görülmektedir. Bölgede denizcilik aktivitelerinin yoğun olarak yapıldığı göz önüne alındığında *Kaptan* sanına sahip 3 kişinin gemi kaptanı olarak çalıştığı muhakkaktır. *Usta* sanıyla verilen bir kişi ise Tersane-i Amire'de mimar olarak çalışmaktadır.

Bartınlı memurların isimleri ele alındığında ise, inceleme grubu içinde yer alan 40 memurdan 33 kişinin çift, 7 kişinin ise tek isim kullandığı görülmektedir. İsimlerin kullanım sıklığına bakıldığında Mehmed adı 10,

Ahmed adı 6, Hüseyin adı 6, Mustafa adı 5, Abdullah adı 2, İsmail adı 2 defa, Eyüb, Arif, Salih, Osman, Ali, İbrahim, Hasan, Halil ve Süleyman isimleri ise 1'er defa kullanılmıştır. Bartınlı memurların ve babalarının isimleri sosyal ve dini açıdan incelendiğinde; bunların genellikle dini özellik taşıdığı tespit edilmektedir. Mehmed, Ahmed, Mustafa, Abdullah, Hüseyin gibi adların sıklıkla kullanılmış olması yöre halkının çocuklarını isimlendirirken dini hassasiyetlerinin ön planda olduğunu göstermektedir. Ayrıca günümüzde kullanılan isimler ile karşılaştırma yapıldığında büyük farkların olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Bartınlı memurların babalarının isimleri ile birlikte *hacı* gibi dini sıfatların da kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca memurların babalarının isimlerinden bahsedilirken hayatta olup olmadıklarına dair bilgi de verilmektedir. Vefat etmiş olanlar *müteveffa* ibaresi kullanılarak kaydedilmektedir. Müteveffa Hasan Efendi, Müteveffa Halil Efendi, Müteveffa Paçacıoğlu Hasan Ağa, Müteveffa Hüseyin Kaptan, Müteveffa Ali Efendi gibi. Bununla birlikte bazı Bartın doğumlu memurların babalarının isimlerinin önünde Fırıncıoğlu, Paçacıoğlu, Seydioğlu gibi lakapları da yer almaktadır. Bartınlı memurların lakaplarına bakıldığında Fırıncıoğlu, Çolakoğlu, Sofuoğlu (Sofular olarak) gibi aileler halen Bartın'da yaşamaktadır.

2. BARTIN DOĞUMLU MEMURLARIN EĞİTİM DURUMLARI

Tanzimat döneminde sivil bürokrasinin ihtiyacı olan memurları yetiştirmek üzere Mekteb-i Ma'ârif-i Adliye ve Mekteb-i Ulûm-ı Edebiye adıyla modern eğitim vermesi öngörülen yeni okullar tesis edilmiştir. Ancak bu okullar bunu yapabilecek imkanlara bir türlü ulaşamamışlardır. Bu dönemde açılan temel eğitim birimlerinin başında rüşdiyeler gelmektedir. Söz konusu döneme ve sonrasına ait resmî biyografilerde en çok adı geçen eğitim kurumu bunlardır. Bunun nedeni; bu okulların günümüzün anlayışına göre bir ilkokuldan biraz daha iyi olması ve tamamı bu okullardan meydana gelen bir sistemin aşamalı bir şekilde kurulmuş olmasıdır. Bu arada, Kuran eğitimi verilen geleneksel ilkokullar (sıbyan mektepleri) ve dini eğitim veren yüksek okullar (medreseler) eğitimlerine devam etmektedir. Osmanlı eğitim sisteminde dini eğitim veren bu okulların tekelinin ortadan kaldırılamamış olması geniş kapsamlı bir laik okullar sisteminin kurulmasına engel olduğu gibi sivil bürokratların eğitilmesi çalışmalarını da sınırlandırmıştır. Bununla birlikte Dar ül-Maarif, Mekteb-i Osmanî, Mekteb-i Mülkiye, Mahrec-i Aklâm, Lisan Mektebi, Galatasaray Lisesi gibi modern eğitim ve-

ren kurumların açılmasıyla eğitimdeki modernleşme kısmen de olsa sağlanmaya çalışılmıştır²³.

Tanzimat'ın ardından Osmanlı Devleti ciddi bir eğitim reformu planlayarak, tek tek kurumlar oluşturmak yerine genel bir okullar sistemi kurmaya çalıştı. Bu yönde ilk adım, 1845'te üç kademeli bir sistemi öngören bir planın hazırlanmasıyla atıldı. Buna göre; yeniden ıslah edilecek olan sıbyan mektepleri, rüşdiye (ortaokul) ve darülfünun (üniversite) olmak üzere üç aşamalı bir eğitim modeline geçilecekti. Ancak o dönemde rüşdiye dışındaki kademeler oluşturulamadı. 1868 senesinde yeni bir eğitim reformu hazırlandı. Yeni sistem beş kademeli bir devlet okulları sistemini öngörmekteydi. Buna göre; her köy ya da mahallede Kuran eğitimine dayalı sıbyan mektebi (sonradan ibtidaiye mektebi), 500 hanelik her kasabada bir rüşdiye, 1000 hanelik her kasabada bir idadi (lise), her vilayet merkezinde bir sultani (lise), kız ve erkek muallim mektepleri de dahil olmak üzere yüksekokullar ve üniversiteler kurulacaktı. Bu yeni eğitim planı yavaş ama etkili bir düzeyde uygulandı²⁴.

Dönemin eğitim teşkilatlanmasına paralel olarak Bartın'da yer alan eğitim kurumları; rüşdiye mektebi, sıbyan mektebi (bu okulun yerini daha sonra ibtidaiye mektebi almıştır) ve medreseden ibarettir. 1880'li yılların sonuna gelindiğinde Bartın merkezde, yeni yapılmış taştan bir rüşdiye mektebi ile bir de ibtidaiye mektebi bulunmaktadır. 1892 tarihli Kastamonu Vilayet Sâlnâmesi'ne göre; Bartın şehrinde 5 sıbyan mektebi vardır. Ayrıca karyelerinde 45 sıbyan mektebi ve 4 medrese mevcuttur²⁵. Sicill-i Ahvâl Defterleri'nden elde ettiğimiz bilgilere göre Bartınlı devlet memurların eğitim durumları şu şekildedir:

Memurun Adı	Aldığı Eğitim
Ahmed Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim aldıktan sonra Serdaroğlu medresesinde Arapça ve hesap dersleri görmüştür. Türkçe okur yazar.
Hacı Osman Bey	Bartın sıbyan mektebinde eğitim almıştır.
Salih Sabri Efendi	Bartın sıbyan mektebinde eğitim gördükten sonra bir müddet medresede Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe kitabet eder. Orman mektebinde eğitim görerek şahadetname almıştır.
Ahmed Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim görmüştür. Türkçe okur yazar.
Mehmed Vasfi Efendi	Bartın kazası sıbyan mektebinde eğitim görmüştür. Bir süre de medresede Arapça ve Farsça dersleri almıştır.
Abdullah Ağah Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim görmüş, Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur yazar.
Süleyman Zühdü Efendi	Bartın'a bağlı Çay karyesi sıbyan mektebinde eğitim gördükten sonra medresede Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur yazar.

²³ Carter V. Findley, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Bürokratik Reform Babiâli, 1789-1922*, Çev. Ercan Ertürk, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2014, s. 184-185.

²⁴ Carter V. Findley, *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, s. 142.

²⁵ Emrah Çetin, "Kastamonu Vilâyet Sâlnâmelerinde Bartın (1869-1903)", s. 51, 54.

Mustafa Hulusi Efendi	Bartın kazası ibtidaiye ve rüşdiye mekteplerinde eğitim görmüş olup 1899 senesinde aliyü'l-ala (Pekiyi) derecesiyle mezun olmuştur.
Mustafa Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim görmüştür. Türkçe okur yazar.
Ali Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim görmüştür. Türkçe okur yazar.
MehmedAlişan Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim görmüştür. Türkçe okur yazar.
Ahmed Efendi	Mahalli sıbyan mektebinde eğitim gördükten sonra Dersaadet valide rüşdiyesinde Arapça, Farsça, Coğrafya ve Fen-i Hesap dersleri almıştır. Türkçe okur yazar. 19 yaşında iken 1875 senesinde Telgraf Mektebi'ne girip dört yıl tahsil görmüştür.
Hüseyin Hüsnü Efendi	Bartın kazası Sıbyan mektebinde eğitim gördükten sonra Dersaadet'te medresede Arapça, Farsça, Mantık, Fıkıh gibi dersler almıştır. Ardından Mekteb-i Hukuk-ı Şahane'de tahsil gördükten sonra 1886 senesinde mezun olmuştur. Türkçe kitabet eder. Ayrıca Arapça ve Farsçaya da aşinadır.
İbrahim Fevzi Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim gördükten sonra Bartın rüşdiye mektebinde okumuştur. Türkçe okur yazar.
Hüseyin Hüsnü Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim gördükten sonra Bartın rüşdiye mektebinde Arapça, Farsça ve Fen-i Riyazi dersleri almıştır. Daha sonra Dersaadet'te Sultan Bayezid Cami-i Şerifi'nde altı sene Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okur yazar.
Hüseyin Vehbi Efendi	Bartın rüşdiye mektebinde üç sene kadar ders görmüştür. Türkçe okur yazar.
Halil Hilmi Efendi	Bartın kazası sıbyan mektebinde eğitim aldıktan sonra rüşdiye mektebinde tahsil görmüş olup 1879 senesinde aliyü'l-ala (Pekiyi) derecesiyle mezun olmuştur. Türkçe okur yazar.
Mustafa Lütfi Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim aldıktan sonra rüşdiye mektebinde tahsil görerek şahadetname almıştır. Türkçe okur yazar.
Mehmed Naci Efendi	Sıbyan ve rüşdiye mekteplerinde tahsil görerek şahadetname almıştır.
AhmedTayib Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim aldıktan sonra Bartın rüşdiye mektebinde tahsil görmüştür. Türkçe okur yazar.
Mustafa Cemil Efendi	İbtidaiye mektebinde tahsil görmüştür. Türkçe okur yazar.
Mehmed Hilmi Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim aldıktan sonra rüşdiye mektebinde tahsil görmüştür. Türkçe okur yazar.
Hasan Hilmi Efendi	Sıbyan mektebinde tahsil gördükten sonra rüşdiye mektebinde eğitim görerek şahadetname almıştır. Ardından Mekteb-i Hukuk-ı Şahane'de eğitim alarak 1893 senesinde âlî dereceyle mezun olmuştur. Türkçe okur yazar.
İsmail Hakkı Efendi	Kışla karyesi sıbyan mektebinde eğitim gördükten sonra Bartın rüşdiye mektebinde tahsil görerek şahadetname almıştır. Türkçe kitabet eder.
Hüseyin Rıza Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim aldıktan sonra Bartın rüşdiye mektebinde tahsil görmüştür. Türkçe okur yazar.
Ahmed Hilmi Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim aldıktan sonra rüşdiye mektebinde tahsil görerek âlî derecede şahadetname almıştır. Türkçe okur yazar.
Mehmed Tevfik Efendi	Bartın ibtidaiye ve rüşdiye mekteplerinde eğitim görerek şahadetname almaksızın ayrılmıştır. Türkçe kitabet eder.
MehmedRaşid Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim aldıktan sonra 1888 senesinde Darüşşafaka mektebine dahil olmuştur. Ancak iki sene üst üste sınıf tekrarı yapıp başarılı olamadığından 1895 yılında kaydı silinmiştir.
Mustafa Hulusi Efendi	Bartın ibtidaiye mektebinde eğitim aldıktan sonra rüşdiye mektebinde eğitim görerek 1899 senesinde âlî derecede şahadetname almıştır.
Arif Efendi	Bartın ibtidaiye mektebinde eğitim görerek şahadetname almıştır. Bir müddet Bartın rüşdiyesinde tahsil görmüşse de ismine kura isabet etmesinden dolayı şahadetname alamadan okuldan ayrılmıştır.
Mehmed Nazmi Efendi	İbtidaiye ve rüşdiye mekteplerinde eğitim görerek her ikisinden de şahadetname almıştır. Türkçe okur yazar.
Abdullah Tayyib Efendi	İbtidaiye mektebinde eğitim aldıktan sonra rüşdiye mektebinde tahsil görerek şahadetname almıştır.
Hüseyin Müstaki Efendi	Bartın ibtidaiye mektebinde eğitim görerek şahadetname almıştır. Türkçe okur yazar. İki sene kadar da rüşdiye mektebinde tahsil görmüş olup Rumca ve Fransızca okuyabilmektedir.
Hüseyin İbrahim Efendi	Sıbyan mektebinde eğitim aldıktan sonra Darüşşafaka'da tahsil görerek şahadetname almıştır. Türkçe ve Fransızca okur yazar.
AhmedCemaleddin Efendi	İbtidaiye ve Rüşdiye mekteplerinde eğitim görmüşse de şahadetname ala-

	mamıştır. Türkçe okur yazar.
Mehmed Niyazi Efendi	Bartın kazası ibtidaiye ve rüşdiye mekteplerinde eğitim göyerek buralardan şahadetname almıştır. Türkçe okur yazar.
Mehmed Efendi	Bartın ibtidaiye ve rüşdiye mekteplerinde eğitim göyerek şahadetname almıştır. Ardından Bursa Ziraat-ı Ameliyat Mektebi'nde tahsil göyerek şahadetname almıştır. Türkçe okur yazar.
Mehmed Davud Efendi	İbtidaiye mektebinde eğitim aldıktan sonra Çeşme Askerî Mekteb-i Rüşdiyesi'nde tahsil görmüşse de şahadetname almaksızın okulu terk etmiştir. Türkçe okur yazar.
İsmail Hakkı Efendi	Amasra ibtidaiye ve rüşdiye mekteplerinde eğitim göyerek iki kıta şahadetname almıştır. Türkçe okur yazar.
Eyüb Efendi	Bartın ibtidaiye mektebinde eğitim görmüştür.

Bartınlı memurların eğitim durumlarına bakıldığında; bunlardan 7'si sıbyan mektebindeki tahsilin ardından medrese eğitimi almışlardır. 12 kişi sıbyan mektebindeki eğitimlerinden sonra rüşdiye mektebine devam etmiştir. 12 kişi ibtidaiye mektebindeki eğitimlerini tamamlayarak rüşdiye mektebinde tahsil görmüştür. 2 kişi ise sıbyan mektebindeki eğitimlerinin ardından Darüüşşafaka'ya gitmiştir. Ancak bu iki kişiden biri olan Mehmed Raşid Efendi²⁶iki sene üst üste sınıf tekrarı yapıp başarılı olamadığından okuldan kaydı silinmiştir. 4 kişi sadece sıbyan, 2 kişi sadece ibtidaiye ve 1 kişi de sadece rüşdiye mekteplerinde eğitim görmüştür. Bartınlı memurlardan bazılarının kendi memleketlerinde ilk öğrenimlerini tamamladıktan sonra Çeşme, Bursa, İstanbul gibi yerlere giderek eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Bunlardan Salih Sabri Efendi²⁷, sıbyan mektebi ve medrese eğitiminin ardından Orman Mektebi'nde eğitim göyerek şahadetname almıştır. Ahmed Efendi²⁸, sıbyan mektebi ve rüşdiyedeki eğitiminin ardından 1875 senesinde Telgraf Mektebi'ne girmiş ve dört yıl sonra buradan mezun olmuştur. Hüseyin Hüsnü Efendi²⁹, sıbyan mektebi ve rüşdiyedeki eğitiminin yanı sıra medresede de tahsil görmüştür. Hasan Hilmi Efendi³⁰, sıbyan ve rüşdiye mekteplerindeki eğitiminin ardından Mekteb-i Hukuk-ı Şahane'ye girerek 1893 senesinde âli dereceyle mezun olmuştur. Mehmed Efendi³¹, ibtidaiye ve rüşdiye mekteplerindeki eğitimini tamamladıktan sonra Bursa Ziraat-ı Ameliyat Mektebi'nde tahsil göyerek şahadetname almıştır. Mehmed Davud Efendi³², Mekteb-i Rüşdiye-i Askeriye'ye gitmiştir. Ancak Mehmed Davud Efendi, şahadetname almadan okulu terk etmiştir.

Sicill-i Ahvâl Talimat-ı Umumiyesi'nin 6. maddesine göre; memurların hal tercümelerini doldururken hangi lisanları okuyup yazabildiklerini açık-

²⁶ BOA. DH. SAİDd. 90/155, Mehmed Raşid Efendi.

²⁷ BOA. DH. SAİDd. 81/125, Salih Sabri Efendi.

²⁸ BOA. DH. SAİDd. 20/253, Ahmed Efendi.

²⁹ BOA. DH. SAİDd. 24/396, Hüseyin Hüsnü Efendi.

³⁰ BOA. DH. SAİDd. 71/383, Hasan Hilmi Efendi.

³¹ BOA. DH. SAİDd. 178/61, Mehmed Efendi.

³² BOA. DH. SAİDd. 109/273, Mehmed Davud Efendi.

ça belirtmeleri gerekiyordu. Ancak okuyup yazma becerisine sahip değilse o lisanlarla konuşup yazmam denmeyip, aşınayım, o dillere alışkanlığım var, anlarım gibi ifadeler kullanılacaktı³³. Bartınlı memurların sicil kayıtlarını incelediğimizde 40 memurun hepsinin Türkçe bildiği anlaşılmasına rağmen; bunlardan yalnızca 28'inin Türkçe okur yazar ve 4'ünün Türkçe kitabet eder olduğu kaydedilmiştir. Hacı Osman Bey³⁴, Mustafa Hulusi Efendi³⁵ (Ali Kaptan oğlu), Mustafa Hulusi Efendi³⁶ (Yakub Ağa oğlu), Arif Efendi³⁷, Abdullah Tayyib Efendi³⁸ ve Eyüb Efendi³⁹'nin bildiği lisanlar konusunda tercüme-i hal evrakında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Türkçenin dışında bazı memurların Fransızca, Arapça, Farsça, Rumca gibi yabancı diller bildikleri görülmektedir. Hüseyin Hüsnü Efendi⁴⁰'nin (Cebecizade Mehmed Ali Efendi oğlu) Arapça ve Farsça'ya aşına olduğu, Hüseyin Müştaki Efendi⁴¹'nin Rumca ve Fransızca okuyabilmekte olduğu ve Hüseyin İbrahim Efendi⁴²'nin Fransızca okur yazar olduğu belirtilmektedir.

3. BARTIN DOĞUMLU MEMURLARIN MESLEKİ DURUMLARI

Bartınlı devlet memurları, memuriyet hayatlarına ya mülazemet (stajyer) yoluyla ya da muvazzaf (kadrolu) olarak başlamışlardır. Mülazemetle işe başlayanlar; İbrahim Fevzi Efendi⁴³, Hüseyin Hüsnü Efendi⁴⁴, Mustafa Lütfi Efendi⁴⁵, Mehmed Hilmi Efendi⁴⁶, Hasan Hilmi Efendi⁴⁷, Hüseyin Rıza Efendi⁴⁸, Ahmed Hilmi Efendi⁴⁹, Ahmed Cemaleddin Efendi⁵⁰, Mehmed Niyazi Efendi⁵¹ ve Mehmed Davud Efendi⁵²'dir. Bu kişilerin geçirdikleri mülazemetlik süreleri birbirinden farklılık göstermektedir. Diğer memurların muvazzaf olarak göreve başladıkları görülmektedir. Ancak Hacı Osman Bey ve Hüseyin Vehbi Efendi'nin çalışma hayatına başlama şekilleri diğerle-

33 Talip Mert, "Sicilli Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler I", s. 100.

34 BOA. DH. SAİDd. 26/473, Hacı Osman Bey.

35 BOA. DH. SAİDd. 32/259, Mustafa Hulusi Efendi (Ali Kaptan oğlu)

36 BOA. DH. SAİDd. 177/251, Mustafa Hulusi Efendi (Yakub Ağa oğlu).

37 BOA. DH. SAİDd. 187/171, Arif Efendi.

38 BOA. DH. SAİDd. 177/427, Abdullah Tayyib Efendi.

39 BOA. DH. SAİDd. 160/79, Eyüb Efendi.

40 BOA. DH. SAİDd. 18/493, Hüseyin Hüsnü Efendi (Cebecizade Mehmed Ali Efendi oğlu).

41 BOA. DH. SAİDd. 195/303, Hüseyin Müştaki Efendi.

42 BOA. DH. SAİDd. 120/203, Hüseyin İbrahim Efendi.

43 BOA. DH. SAİDd. 39/153, İbrahim Fevzi Efendi.

44 BOA. DH. SAİDd. 24/396, Hüseyin Hüsnü Efendi.

45 BOA. DH. SAİDd. 114/353, Mustafa Lütfi Efendi.

46 BOA. DH. SAİDd. 35/355, Mehmed Hilmi Efendi.

47 BOA. DH. SAİDd. 71/383, Hasan Hilmi Efendi.

48 BOA. DH. SAİDd. 68/89, Hüseyin Rıza Efendi.

49 BOA. DH. SAİDd. 132/17; BOA. DH. SAİD. MEM. 3/14, Ahmed Hilmi Efendi.

50 BOA. DH. SAİDd. 176/423, Ahmed Cemaleddin Efendi.

51 BOA. DH. SAİDd. 153/189, Mehmed Niyazi Efendi.

52 BOA. DH. SAİDd. 109/273, Mehmed Davud Efendi.

rinden farklıdır. Bunlardan Hacı Osman Bey⁵³, babasının Tersane-i Amire'de mimar olmasının da etkisiyle olsa gerek yevmiye ile burada çalışmaya başlayarak iş hayatına atılmıştır. Hüseyin Vehbi Efendi⁵⁴ ise 1884-1891 seneleri arasında Bartın ileri gelenlerinden İbrahim Ağa'nın mahiyetinde katiplik hizmetinde bulunmak suretiyle çalışma hayatına dahil olmuştur.

Memurların mülazemet süreleri de dikkate alınarak işe başlama yaşları incelendiğinde bir standardın olmadığı görülmektedir. İşe başlama yaşları tespit edilebilen Bartın doğumlu memurlar arasında Mustafa Lütfi Efendi⁵⁵ ve Ahmet Hilmi Efendi⁵⁶ 15, Hüseyin Rıza Efendi⁵⁷ 16 yaşlarında memuriyet hayatına başlarken, birçoğu 20'li yaşlarda, Ahmed Efendi⁵⁸ ise 44 yaşında iken memuriyete girmiştir. Dolayısıyla Bartın doğumlu kişilerin memuriyet hayatına başlama yaşları 15 ile 44 yaş aralığında değişiklik göstermektedir.

Bartınlı memurlar, rüsumat memurluğu, Ebniye-i Seniyye Ambarı müdürlüğü, orman müfettişliği, sandık eminliği, tahrirat katipliği, telgraf muhabere memurluğu, aşar kol kitabeti, reji yoklama memurluğu, nüfus katipliği, Bidayet Mahkemesi müdde-i umumi muavinliği, maden kömürü müfettişliği, Düyun-ı Umumiye İdaresi katipliği, saray hademeliği ve kılar-ı şehriyârî hizmetkarlığı, muhasebe memurluğu, telgraf ve posta merkezi müdürlüğü, tapu memurluğu, Ziraat Bankası sandık tahsildarlığı, mal müdürlüğü, postane memurluğu, Hayvanat-ı Ehliye Kitabeti, Umur-u Nafia İdaresi memurluğu gibi çeşitli memuriyetlerde hizmet etmişlerdir. Bartınlı memurların büyük bir bölümü doğum yerleri olan Bartın'da çalışmakla birlikte bir kısmı da Lapseki, İstanbul, Kastamonu, Erzurum, Edirne, Selenik, Biga, Geyikli, Ereğli, Buldan, Kırşehir, Amasya, Yozgat, Karesi, Çatal Zeytin gibi yerlerde değişik birimlerde görev yapmışlardır.

Bartınlı memurlar terfi, becayış, azledilme, istifa, kurumların kapatılması gibi sebeplerden dolayı görev yerlerini değiştirmişlerdir. Örneğin; Salih Sabri Efendi⁵⁹, Kastamonu Vilayeti Orman Müfettişliği muavinliği görevinde çalışırken 1887 senesinde terfi ederek 912 kuruş maaşla İnebolu orman müfettişliğine tayin edilmiştir. Abdullah Agah Efendi⁶⁰, Bartın kazası Mal Müdürlüğü muavinliğinde çalışırken 1900 yılında 720 kuruş maaşla Bartın kazası Mal Müdürlüğüne terfi etmiştir. Süleyman Zühdü Efendi⁶¹, 1896

53 BOA. DH. SAİDd. 26/473, Osman Bey.

54 BOA. DH. SAİDd. 110/203, Hüseyin Vehbi Efendi.

55 BOA. DH. SAİDd. 114/353, Mustafa Lütfi Efendi.

56 BOA. DH. SAİDd. 132/17; BOA. DH. SAİD. MEM. 3/14, Ahmed Hilmi Efendi.

57 BOA. DH. SAİDd. 68/89, Hüseyin Rıza Efendi.

58 BOA. DH. SAİDd. 85/181, Ahmed Efendi.

59 BOA. DH. SAİDd. 81/125, Salih Sabri Efendi.

60 BOA. DH. SAİDd. 130/303, Abdullah Agah Efendi.

61 BOA. DH. SAİDd. 7/311, Süleyman Zühdü Efendi.

senesinde mevcut maaşı ile ve becayiş suretiyle Aydın Vilayeti'ne bağlı Buldan Telgraf ve Posta Merkezi müdürlüğüne tayin olunmuştur. Hüseyin Hüsnü Efendi⁶², 1889 yılında yine 1400 kuruş maaş ve becayiş suretiyle Sinop Bidayet Mahkemesi müdde-i umumi muavinliğine nakledilmiştir. Mustafa Hulusi Efendi⁶³, Geyve sandığı muhasebe kitabesinde çalışırken, yapması gereken tahsilatı uygun bir şekilde yerine getirmediği, tutması gereken kayıtları düzenli olarak tutmadığı, gayr-ı menkullerin satışında kanuna uygun hareket etmediği gibi gerekçelerden dolayı 29 Eylül 1901 tarihinde azlulunmuş, 1902 yılında Sandıklı Ziraat Bankası sandığı muhasebe kitabetine tayin edilmiştir. İsmail Hakkı Efendi⁶⁴, Bartın belediye kitabesinde çalışırken yaklaşık dört yıl boyunca yürüttüğü bu görevinden Ağustos 1895'te istifa ederek ayrılmıştır. Mehmed Hilmi Efendi⁶⁵, 1886 senesinde Çarşamba nahiyesi tahrir ve vergi kitabeti memurluğuna atanmışken bir yıl sonra istifa ederek bu görevden ayrılmıştır. Hüseyin Hüsnü Efendi⁶⁶, 1883 senesinde mülazemetle Şehremaneti Aşar Nezareti muhasebe kalemine girmiş, Ocak 1885'te 240 kuruş maaşla merkez kazası aşar ikinci kitabetine atanmıştır. Aşar idarelerinin lağvedilmesi nedeniyle Ocak 1887'de 750 kuruş maaş nispetinde aidat ile Aşar ve Ağnam Emaneti merkez tahsil kitabetine tayin olunmuştur.

Bartınlı memurların ücret, maaş ya da aidat karşılığında istihdam edildikleri görülmektedir. Memurların, memuriyete başlangıçta ve çalışma süreleri boyunca aldıkları maaşlar yürüttükleri görevlerle doğru orantılı olarak değişiklik göstermektedir. Bartınlı memurlar arasında en az maaş alanlar 20'şer kuruş ile memuriyete başlayan AhmedCemaleddin ve Mehmed Davud Efendilerdir. En yüksek maaş alan kişi ise 3000 kuruş aylıkla Enbiye-i Seniyye Ambarı müdürlüğü yapan Hacı Osman Bey'dir. Bartınlı memurların memuriyete başlangıçlarının ardından zamanla aldıkları maaşların yükseldiği görülmekle birlikte bazen tenzil-i rütbe ile başka görevlere nakledildiklerinde ücretlerinde düşüş olduğu tespit edilmektedir.

Sicill-i Ahvâl Defterleri'ne kaydedilen memurların, tercüme-i hal evraklarında memuriyetleri süresince herhangi bir soruşturma geçirip geçirmediikleri ve mahkemeye alınıp alınmadıkları belirtilmektedir. Bu kapsamda Bartınlı memurlar incelendiğinde bazılarının memuriyetleri döneminde birtakım suiistimalleri olduğu tespit edilmektedir. Örneğin Ahmed Efendi, memuriyeti sırasında 1 mecdiye rüşvet aldığı ve evrakları eksik olarak

⁶² BOA. DH. SAİDd. 18/493, Hüseyin Hüsnü Efendi.

⁶³ BOA. DH. SAİDd. 177/251, Mustafa Hulusi Efendi.

⁶⁴ BOA. DH. SAİDd. 146/321, İsmail Hakkı Efendi.

⁶⁵ BOA. DH. SAİDd. 35/355, Mehmed Hilmi Efendi.

⁶⁶ BOA. DH. SAİDd. 24/396, Hüseyin Hüsnü Efendi.

kaydettiği gerekçesiyle Mart 1899'da azledilmiştir⁶⁷. Hüseyin Hüsnü Efendi, memuriyeti sırasında 1260 kuruşu zimmetine geçirmek, yürütmesi gereken davaları vaktinde yerine getirmeyerek işlerin aksamasına ve birikmesine sebebiyet vermek gibi iddialardan dolayı Nisan 1900'de görevinden azledilmiştir⁶⁸. Mustafa Hulusi Efendi, Geyve'de yürüttüğü memuriyeti sırasında, yapması gereken tahsilatı uygun bir şekilde yerine getirmediği, tutması gereken kayıtları düzenli olarak tutmadığı, gayr-ı menkullerin satışında kanuna uygun hareket etmediği gerekçesiyle 29 Eylül 1901 tarihinde azlunmuştur⁶⁹.

Bartınlı memurların buldukları memuriyetleri ve aldıkları maaşları gösteren tablo aşağıda verilmiştir:

Memurun Adı	Bulduğu Memuriyetler ve Aldığı Maaşlar
Ahmed Efendi	44 yaşında iken 1881 senesinde 240 kuruş maaşla Lapseki Rüşumat İdaresi'nde rüşumat memurluğuna tayin edilmiştir. Mart 1883'te maaşı 300 kuruşa yükselmiştir. Nisan 1891'de tezkere hatasından dolayı azledilmiştir. Ekim 1892'de 300 kuruş maaşla yeniden rüşumat memurluğuna tayin olunmuştur. Ahmet Efendi, memuriyeti sırasında 1 mecdiye rüşvet aldığı ve evrakları eksik olarak kaydettiği gerekçesiyle Mart 1899'da azledilmiştir.
Hacı Osman Bey	Yevmiye ile Tersane-i Amire'de bir müddet istihdam olunduktan sonra 33 yaşında iken 1872 senesinde Tersane-i Amire havuzlarına memur olarak atanmıştır. 1874 yılında Sol Kol Ağalığı rütbesiyle Asakir-i Bahriye-i Şahane'ye girmiş, rütbesi 1876'da Sağ Kol Ağalığı'na, 1878'de Binbaşılığa ve birkaç ay sonrada Kaymakamlığa yükselmiştir. 1879 senesinde askeri rütbesine ait maaşa ek olarak 2000 kuruş aylıkla Ebniye-i Seniyye Ambarı müdüriyetine tayin olduğu gibi bir müddet mefruşat müdüriyeti vazifesini de yerine getirmiştir. 1880 senesinde maaşına 400 kuruş zam yapılarak yaverlik rütbesine yükseltilmiştir. 1884 yılında miralaylık rütbesini almıştır. Aynı yıl Saray-ı Hümayun hatab ambarı müdüriyeti muavinliğine tayin olunmuştur. 1885 yılında Ebniye-i Seniyye Ambarı müdüriyetine naklolunmuştur. 1887 senesinde maaşı 3000 kuruşa yükselmiştir. 1888 yılında Saray-ı Hümayun emaneti dahi uhdesine verilmiştir. Çeşitli madalya ve nişanları bulunmaktadır. Memur olduğu hizmetleri hüsn-ü ifa ve gayretle yerine getirmiş olup, memuriyeti sırasında mahkemeye alınmamıştır.
Salih Sabri Efendi	1880 senesinde 600 kuruş maaşla Kastamonu Vilayeti Orman Müfettişliği muavinliğine tayin olunmuştur. 1887 yılında 912 kuruş maaş ile İnebolu orman müfettişliğine terfi etmiştir. 1888'de maaşı 1000 kuruşa çıkarılmıştır. 1890 yılında maaşı 1500 kuruşa yükseltilecek Erzurum Vilayeti ikinci sınıf orman müfettişliğine atanmıştır. 1894 senesinde 2000 kuruş maaş ile Edirne Vilayeti birinci sınıf orman müfettişliğine terfi etmiştir. 1905 yılında 2000 kuruş maaş ile Selanik Vilayeti orman müfettişliğine, 1908 senesinde ise 1500 kuruş aylıkla Biga orman baş müfettişliğine tayin olunmuştur.
Ahmed Efendi	23 yaşında iken 1876 senesinde 95 kuruş maaşla Bartın Rüşumat İdaresi'ne kolcu olarak tayin edilmiştir. Eylül 1878'de maaşı 150 kuruşa yükseltmiştir. Temmuz 1879'da 300 kuruş maaşla Geyikli dühan memurluğuna ve bundan bir ay sonra ise mevcut maaşı ile birlikte söz konusu idarenin sandık emanetine nakledilmiştir. Ahmet Efendi'nin maaşı, Mart 1880'de 240 kuruşa düşürülmüş, Mart 1883'te yapılan 10 kuruşluk zam ile 250 kuruşa çıkmıştır. Ahmet Efendi, kanuna aykırı olarak sandıktan para vermesinden dolayı 19 Haziran 1888

⁶⁷ BOA. DH. SAİDd. 85/181, Ahmed Efendi.

⁶⁸ BOA. DH. SAİDd. 18/493, Hüseyin Hüsnü Efendi.

⁶⁹ BOA. DH. SAİDd. 177/251, Mustafa Hulusi Efendi.

	tarihinde görevinden azledilmiştir.
Mehmed Vasfi Efendi	Ağustos 1877-Haziran 1879 tarihleri arasında 200 kuruş maaşla Bartın-Köprübaşı kereste memurluğunda çalışmıştır. Ağustos 1879-Haziran 1883 tarihleri arasında 250 kuruş maaşla Bartın kazası kitabetine istihdam olunmuştur. İstifa etmek suretiyle bu görevinden ayrılmıştır. Eylül 1883'te 150 kuruş maaşla Bartın belediye kitabetine tayin olmuştur. Mayıs 1886'da maaşı 250 kuruşa yükselmiş ve memuriyetine ilave olarak belediye sandık emaneti görevi de verilmiştir. Haziran 1889'da 400 kuruş maaşla Ziraat Bankası sandığı muhasebe kitabetine nakledilmiştir. Nisan 1894'te maaşı 500 kuruşa yükselmiştir. Evrakları düzenli olarak kaydetmemesi, tahsil ettiği paraları kilitli bir kasada muhafaza ettiğinden dolayı paraların çalınmasına sebebiyet vermesi gibi gerekçelerle Mayıs 1899'da görevinden azledilmiştir. Daha sonra 400 kuruş maaşla Sinop Ziraat Bankası şube memurluğuna tayin olunmuştur. Mart 1911'de maaşı 500 kuruşa yükselmiştir. 14 Mayıs 1911 tarihinde vefat etmiştir.
Abdullah Agah Efendi	1872 senesinde 190 kuruş maaşla Amasra nahiyesi tahrirat kitabetine tayin olunmuştur. 1875 yılında 230 kuruş maaşla Bartın kazası tahrirat kitabetine, 1876'da 235 kuruş maaşla Bartın kazası rüsumat baş kitabetine, 1877'de 190 kuruş maaşla tekrar Amasra nahiyesi tahrirat kitabetine, 1878'de 250 kuruş maaşla Amasra nahiyesi tahrir-i emlak vukuat kitabetine atanmıştır. 1882'de memuriyeti tahrir-i vergi kitabetine dönüştürülmüş ve maaşı 300 kuruşa yükseltilmiştir. 1883 senesinde 400 kuruş maaşla Bartın kazası tahrir-i vergi kitabetine ve 1885'te 450 kuruş maaşla Bartın kazası Mal Müdürlüğüne tayin olunmuştur. 1886 yılında 300 kuruş maaşla tekrar Amasra nahiyesi tahrir-i vergi kitabetine ve 1888 senesinde 450 kuruş aylıkla Bartın kazası Mal Müdürlüğü Muavinliğine atanmıştır. 1900 yılında 720 kuruş maaşla Bartın kazası Mal Müdürlüğüne terfi etmiştir.
Süleyman Zühdü Efendi	20 yaşında iken 1874 senesinde Asakir-i Bahriye'ye girmiştir. Askerî sınıfta bulunduğu halde 1880 yılında Tersane-i Amire telgraf merkezinde çalışmaya başlamıştır. Ardından Bölük Emini rütbesini alarak Ereğli Maden-i Hümayun telgrafhanesi muhasebe memuriyetine tayin olunmuştur. 1882 senesinde askerî sınıftan ayrılarak 350 kuruş maaşla yine aynı memuriyetine devam etmiştir. 1883 yılında söz konusu göreve yeni bir memurun tayin edilmesiyle kendisi açığa kalmıştır. Nisan 1883'te 300 kuruş maaşla Biga merkezi memur vekaletine tayin olunmuştur. Bundan bir ay sonra bu görevi sona ermiştir. Temmuz 1883'te 500 kuruş maaşla Sandıklı merkezi telgraf muhabebe memuriyetine atanmıştır. 1890 yılında aynı maaşla Bartın merkezleri telgraf muhabebe memurluğuna nakledilmiştir. 1896 senesinde mevcut maaşı ile ve becaş suretiyle Aydın Vilayeti'ne bağlı Buldan Telgraf ve Posta Merkezi müdürlüğüne tayin olunmuştur.
Mustafa Hulusî Efendi	1874 senesinde Yol Eminliği vazifesiyle Asakir-i Bahriye-i Şahane'yedahil olmuştur. Nisan 1882'de ihraç tezkeresi alarak memleketine dönmüştür. 1882 yılında bir süre Bartın kazası Aşar Kol Kitabetine istihdam olunmuştur. Mart 1883'te 250 kuruş maaşla kol müşiri, Eylül 1884'te 450 kuruş maaş ile Bartın kazası reji yoklama memuru olmuştur. Ekim 1885'te yeniden askerlik hizmetine alınmış Ağustos 1886'da tezkere alarak memleketine dönmüştür. Kasım 1888'de 125 kuruş maaş ile Bartın kazası nüfus kitabetine girmiştir. Ocak 1892'de 250 kuruş maaş ile Bartın kazası nüfus memuriyetine nakledilmiştir.
Mustafa Efendi	25 yaşında iken 1880 senesinde Bartın rüsumat memurluğu piyade kolculuğuna girmiştir. Mayıs 1882'de ihraç tezkeresi alarak memleketine dönmüştür. Bartın'a döndükten sonra bir süre 500 kuruş ücretle Aşar Kol Kitabeti vazifesinde bulunmuştur. Mart 1883'te 250 kuruş maaş ile Kol Müşiri ve Eylül 1884'te 450 kuruş maaş ile Bartın kazası Reji Yoklama Memurluğuna tayin olunmuştur. Kasım 1888'de 125 kuruş maaş ile Bartın kazası nüfus kitabetine atanmıştır. Ocak 1892'de 250 kuruş maaş ile Bartın kazası nüfus memuriyetine nakledilmiştir.
Ali Efendi	20 yaşında iken 1876 senesinde 95 kuruş maaşla Bartın Rüsumat İdaresi kolculuğuna girmiştir. Mayıs 1876'da 200 kuruş maaşla Bartın Rüsumat İdaresi iskele memurluğuna, Haziran 1880'de aynı maaş ile Filyos rüsumat memuriyetine tayin olunmuştur. 1883 senesinde maaşı 400 kuruşa yükselmiştir. Memuriyetindeki hizmetlerinden dolayı herhangi bir soruşturma geçirmemiş ya da mahkemeye alınmamıştır.

MehmedAlişan Efendi	19 yaşında iken 1875 senesinde 250 kuruş maaş ile Kurucaşile rüsumat memuriyetine tayin olunmuştur. 1878 senesinde maaşı 300 kuruşa yükselmiştir. Memuriyeti sırasında herhangi bir iddiadan dolayı mahkemeye alınmamıştır.
Ahmed Efendi	1879 senesinde 100 kuruş maaşla Dersaadet Telgrafhanesi Muhaberat Dairesi'ne tayin olunmuştur. Temmuz 1880'de 380 kuruş maaşla Keşan Telgrafhanesi muhabere memuriyetine atanmıştır. Eylül 1882'de maaşı 400 kuruşa yükselmiştir. Mart 1886'da 475 kuruş maaşla Şarköy ve Temmuz 1887'de 500 kuruş maaşla Tirnovacık telgrafhaneleri muhabere memuriyetlerine naklolunmuştur. Şubat 1893'te 500 kuruş maaşla Edirne Vilayeti'ne bağlı Ceseri Ergene Telgraf ve Posta Merkezi müdüriyetine naklolunmuştur. Bu görevi sırasında ahali ile tüccara telgraf ve posta işlerinde zorluk çıkardığı gerekçesiyle 1895 yılında mevcut maaşı ile birlikte Keşan Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti'ne nakledilmiştir.
Hüseyin Hüsnü Efendi	29 yaşında iken Mayıs 1886'da İkinci Mahkeme-i Ticaret Kalemine girmiştir. Bu görevde üç ay hizmet ettikten sonra mülazemetle Dersaadet Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Kalemine girmiş ve altı ay da burada çalışmıştır. Ardından 750 kuruş maaşla Zaptiye Nezareti dava vekaletinde çalışmaya başlamıştır. 1888'de 1400 maaşla ve Encümen-i İntihab-ı Memurin-i Adliye kararıyla Kırşehir Sancağı Bidayet Mahkemesi müdde-i umumi muavinliğine atanmıştır. 1888 senesinde 1400 kuruş maaş ile Amasya Sancağı Bidayet Mahkemesi müdde-i umumi muavinliğine tayin olunmuştur. Ekim 1888'de maaşı aynı kalmak suretiyle Yozgat Sancağı Bidayet Mahkemesi müdde-i umumi muavinliğine nakledilmiştir. 1889 yılında yine 1400 kuruş maaş ve becayış suretiyle Sinop Bidayet Mahkemesi müdde-i umumi muavinliğine nakledilmiştir. Kasım 1889'da mevcut maaşı ile birlikte Karesi Sancağı Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Riyaseti'nenaklolunmuştur. Ancak bu memuriyeti sırasında 1260 kuruşu zimmetine geçirmek, yürütmesi gereken davaları vaktinde yerine getirmeyerek işlerin aksamasına ve birikmesine sebebiyet vermek gibi iddialardan dolayı Adliye Nezareti tarafından azli istenmiş ve 19 Nisan 1900 tarihli padişah iradesiyle azline karar verilmiştir. Hüseyin Hüsnü Efendi'nin azline neden olan iddialara karşı yaptığı savunma Encümen tarafından incelenmiş, kendisinin görmesi gereken davaları zamanında yerine getirmediği ve işleri aksattığı ortaya konulmuş, ancak azli yerine işleri hafif bir liva riyasetinde istihdam olunması uygun görülmüştür. 1891 senesinde 1800 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Bidayet Mahkemesi müdde-i umumi muavinliğine nakledilmiştir.
İbrahim Fevzi Efendi	21 yaşında iken 1881 senesinde mülazemetle (stajyer) Bartın kazası tahrir-i vergi ve mal kalemlerinde çalışmıştır. 1890 yılında 360 kuruş maaşla Bartın kazası Sandık Eminliğine tayin olunmuştur.
Hüseyin Hüsnü Efendi	22 yaşında iken 1883 senesinde mülazemetle Şehremaneti Aşar Nezareti muhasebe kalemine girmiş, Ocak 1885'te 240 kuruş maaşla merkez kazası aşar ikinci kitabetine tayin olmuştur. Aşar idarelerinin lağvedilmesi nedeniyle Ocak 1887'de 750 kuruş maaş nisbetinde aidat ile Aşar ve Ağnam Emaneti merkez tahsil kitabetine tayin olunmuştur. Eylül 1890'da 500 kuruş maaşla Maliye Nezareti Umum Evrak Kalemine, Ekim 1890'da mevcut maaşı ile birlikte Rüsumat Emaneti Muhasebe Kalemine ve evrak kitabeti refakatine nakledilmiştir. Maaşı, Temmuz 1892'de 600 ve Ocak 1896'da 650 kuruşa yükselmiştir. Hüseyin Hüsnü Efendi'nin maaşı Mart 1897'de 585 kuruşa düşürülmüş, Ağustos 1898'de 625, Mayıs 1901'de ise 650 kuruşa yükseltilmiştir. Temmuz 1901'de 800 kuruş maaşla maden kömürü müfettişliğine nakledilmiştir.
Hüseyin Vehbi Efendi	1884-1891 seneleri arasında Bartın ileri gelenlerinden İbrahim Ağa'nın mahiyetinde katiplik hizmetinde bulunmuştur. 1892 senesinde geçici olarak 200 kuruş maaşla Bartın Düyun-ı Umumiye İdaresi katipliğinde çalışmaya başlamıştır. 1897 yılında 350 kuruş maaşla Çatal Zeytin Düyun-ı Umumiye İdaresi Memur Vekaletine tayin olunmuştur.
Halil Hilmi Efendi	29 yaşında iken 1894 senesinde 360 kuruş maaşla Bartın kazası Sandık Emaneti'ne tayin olunmuştur.
Mustafa Lütfi Efendi	15 yaşında iken 1880 senesinde mülazemetle (stajyer) Bartın kazası Bidayet Mahkemesi Müstantik Dairesi'nde çalışmaya başlamıştır. 1881 yılında 500 kuruş ücretle Aşar Kol Kitabetine çalışmıştır. Mart 1885'te gönüllü olarak askeriyeeye dahil olup Bâb-ı Vâlâ-yı Serakerî İstihkam İnşaat Dairesi İkinci

	<p>Şubesi'nde istihdam olunmuştur. Aralık 1889'da ihtiyat tezkeresi olarak askerlik hizmetini tamamlamıştır. Ocak 1890'dan itibaren Bartın kazası Bidayet Mahkemesi'nde çalışmaya başlamıştır. Temmuz 1890-Mart 1891 tarihleri arasında Bartın Bidayet Mahkemesi müstantik muavinliği vekaletinde bulunmuştur. Ağustos 1891'de 125 kuruş maaşla Bartın kazası nüfus kitabetine tayin olunmuştur.</p>
Mehmed Naci Efendi	<p>20 yaşında iken Mayıs 1885'te mülazemetle Bartın kazası tahrirat kalemine girmiştir. Daha sonra 125 kuruş maaşla Bartın kazası nüfus kitabetine tayin olunmuştur. Aralık 1887'de maaşına 64 kuruş eklenerek memuriyetine ilaveten Bartın rüşdiye mektebi rika muallimliği vazifesiyle görevlendirilmiştir. İstifa suretiyle bu görevlerinden ayrılmasının ardından Haziran 1888'de 250 kuruş maaşla Bartın Rüsumat Müdüriyeti sandık emniyetine nakledilmiştir. Ağustos 1892'de 250 kuruş maaşla İzmir Rüsumat Müdüriyeti aylıklılığınaklolunmuştur. Mayıs 1894'te maaşı 500 kuruşa yükselmiştir. Şubat 1899'da 500 kuruş maaşla Dersaadet Emtia-i Ecnebiye Gümrüğü muayene memurluğuna tayin edilmiştir. Ocak 1906'da 600 kuruş maaşla Dersaadet Eşya-yı Ecnebiye Vekaleti memurluğuna nakledilmiştir. Ağustos 1908'de maaşı 630 kuruşa yükselmiştir. Nisan 1910'da İstanbul Vilayetince icra kılınan tensikatta kadro harici bırakılarak söz konusu tarihten itibaren kendisine 502 kuruş maaş bağlanarak emekli edilmiştir.</p>
Ahmed Tayib Efendi	<p>1882 senesinde 90 kuruş maaş ile Bartın Rüsumat Müdüriyeti kolculuğuna tayin olunmuştur. Nisan 1889'da 150 kuruş maaşla Amasra, Temmuz 1889'da vekaleten Filyos rüsumat memuriyetlerine atanmıştır. 1890 yılında 250 kuruş maaşla Filyos rüsumat idaresi kitabetine tayin kılınmıştır.</p>
Mustafa Cemil Efendi	<p>1890 senesinde 120 kuruş maaşla Hazine-i Hümayun'da hademe olarak çalışmaya başlamıştır. 1894 yılında maaşı 160 kuruşa yükselmiştir. 1895'te 800 kuruş maaşla kilar-ı şehriyârî hizmetine girmiş ve 1900 yılında maaşı 1000 kuruşa yükselmiştir. 1909 yılında II. Abdülhamit'in tahttan indirildiği saltanat değişikliği sonrasında görevinin sonlandırılması nedeniyle açığa kalmıştır. Bundan dolayı kendisine 7503 kuruş tazminat ödenmiştir. Memuriyetindeki hizmetlerinden dolayı kendisine çeşitli nişanlar ile altın liyakat madalyası verilmiştir.</p>
Mehmed Hilmi Efendi	<p>1880 senesinde mülazemetle Bartın kazası Vergi Kalemi'ne girmiştir. 1885 yılında 150 kuruş maaş ile Bartın kazası nüfus kitabetine tayin olunmuştur. 1886 senesinde 150 kuruş aylıkla Çarşamba nahiyesi tahrir ve vergi kitabeti memurluğuna atanmıştır. Bir yıl sonra istifa ederek bu görevden ayrılmıştır. 1888 senesinde 150 kuruş maaşla Bartın kazası nüfus kitabetine tayin olunmuştur.</p>
Hasan Hilmi Efendi	<p>1888 senesinde mülazemetle Dersaadet İstinaf Mahkemesi Cünha (Suç) Dairesi'nde çalışmaya başlamış, kendisine Ekim 1890'da 50 kuruş maaş bağlanmıştır. Aralık 1893'te 200 kuruş maaşla heyet-i ithamiyenaklolunmuştur. Eylül 1895'te 1400 kuruş maaşla Bolu Sancağı müdde-i umumi muavinliğine tayin olunmuştur. Ağustos 1896'da mevcut maaşı ile birlikte Antalya Sancağı Bidayet Mahkemesi müdde-i umumiliğine nakledilmiştir. Mart 1897'de maaşı 1260 kuruşa düşürülmüştür. Ağustos 1898'de mevcut maaşı ile birlikte Yenipazar Sancağı Bidayet Mahkemesi müdde-i umumi muavinliğine naklolunmuştur.</p>
İsmail Hakkı Efendi	<p>1891 senesinde 200 kuruş maaşla Sandık Emniyeti görevi ile birlikte Bartın Belediye kitabetine tayin olunmuştur. Yaklaşık dört yıl boyunca yürüttüğü bu görevinden Ağustos 1895'te istifa ederek ayrılmıştır. Aralık 1903'te 180 kuruş maaşla Bartın kazası tahrirat kitabetine tayin olunmuştur.</p>
Hüseyin Rıza Efendi	<p>16 yaşında iken 1888 senesinde mülazemetle Bartın kazası Mal Kalemi'nde çalışmaya başlamıştır. 1890 yılında Bartın kazası merkez ağnam kitabetine tayin olunmuştur. 1893 senesinde 250 kuruş maaş ile Bartın kazası mal müdüriyetine atanmıştır.</p>
Ahmed Hilmi Efendi	<p>15 yaşında iken 1888 senesinde mülazemetle Bartın kazası Nüfus Kalemi'nde çalışmaya başlamıştır. 1897 senesinde 62 buçuk kuruş maaş ile vekaleten Bartın kazası nüfus kitabetine tayin olunmuştur. 1899 senesinde 250 kuruş aylıkla Bartın kazası Süvari Tahsildarlığına atanmıştır. Bu görevinde yaklaşık dokuz ay bulunmuş ardından 1899 senesi Eylülünde Zonguldak kazası nüfus memuriyetine naklolunmuştur. Memuriyetleri sırasında hakkında herhangi bir şikayet vuku bulmamıştır.</p>

Mehmed Tevfik Efendi	1896 senesinde kura ile askeriye sınıfına dahil olmuştur. 1903 senesinde 350 kuruş maaşla Bahriye Gayr-ı Mamul Ambarı'nda çalışmaya başlamıştır. Haziran 1907'de maaşı 200 kuruşa düşürülmüştür. 1909 yılında 400 kuruş maaşla Tersane-i Amire ikinci şube kitabetine tayin olunmuştur.
MehmedRaşid Efendi	21 yaşında iken 1896 senesinde 50 kuruş maaşla Bahaoğlu telgraf merkezi muhaberat memurluğuna tayin edilmiştir. Aralık 1896'da 800 kuruş maaşla Yemen Vilayeti'nde Şeyh Seyid Telgraf Merkezi muhabere memuriyetine tayin olunmuştur. Mart 1897'de maaşı 720 kuruşa düşürülmüştür. Ağustos 1899'da maaşı 1000 kuruşa yükselmiştir. Haziran 1903'te 800 kuruş maaşla Sakız Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyetine nakledilmiştir.
Mustafa Hulusi Efendi	1891 yılında 25 kuruş maaşla Bartın Ziraat Bankası Sandığı odacılığına tayin edilmiştir. 1894 senesinde 250 kuruş maaşla Bartın Ziraat Bankası Sandığı muhasebe kitabetine atanmıştır. Mayıs 1894-Eylül 1894 tarihleri arasında memuriyetine ilaveten Ereğli sandığı muhasebe kitabeti vekaleti vazifesini yürütmüştür. 1898 yılında 400 kuruş maaşla Geyve sandığı muhasebe kitabetine nakledilmiştir. Mart 1899'da maaşı 500 kuruşa yükseltmiştir. Ancak yapması gereken tahsilatı uygun bir şekilde yerine getirmediği, tutması gereken kayıtları düzenli olarak tutmadığı, gayr-ı menkullerin satışında kanuna uygun hareket etmediği gibi gerekçelerden dolayı 29 Eylül 1901 tarihinde azlolunmuştur. 1902 yılında Sandıklı Ziraat Bankası sandığı muhasebe kitabetine tayin olduğu halde 1906 senesinde istifa etmiştir. Nisan 1906-Aralık 1907 tarihleri arasında Adapazarı beledi sandık emaneti hizmetinde bulunmuştur. 1910 senesinde 600 kuruş maaşla Büyükçekmece sandık memuriyetine atanmıştır.
Arif Efendi	Kozlu maden telgraf merkezinde istihdam olunmuş ve bu sırada liyakat madalyası almıştır. 1906 senesinde Bartın merkezi şakirdliğine kayıt ve kabul olunmuş, Aralık 1909'da 150 kuruş maaşla Bartın merkezi memur mülazimliğine atanmıştır. Temmuz 1911'de 300 kuruş maaşla Kastamonu Vilayeti'ne bağlı Ereğli Telgraf ve Posta Merkezi muavin memurluğuna terfi edilmiştir.
Mehmed Nazmi Efendi	1898 yılında 300 kuruş maaşla Midilli Adası Yorkiyadi fabrikası zeytin eşçarı geçici memurluğuna tayin olunmuştur. Haziran 1899'da bu vazifesinden istifa etmiştir. 13 Haziran 1899'da Midilli Sancağı Defter-i Hakani memuriyeti tapu kitabeti refakatine atanmıştır. Ekim 1900'de aldığı ücretin yetersiz olduğunu gerekçe göstererek bu görevinden de istifa ederek ayrılmıştır. Ekim1900-Ocak 1901 tarihleri arasında 300 kuruş maaşla Midilli zeytin eşçarı geçici fabrika memurluğunda istihdam olunmuştur. Şubat 1901'de girdiği sınav neticesinde Midilli Düyun-ı Umumiye Nezareti tahrirat kalemine girmiştir. Mayıs 1902'de 300 kuruş maaşa nail olmuştur.
Abdullah Tayyib Efendi	Ocak 1902-Aralık 1906 tarihleri arasında Bartın Belediyesi çavuşluğunda istihdam olunduktan sonra 11 Aralık 1906'da aylık 200 kuruş ücretle 1891 Bartın Ziraat Bankası sandık tahsildarlığına, Temmuz 1909'da 300 kuruş maaşla Kastamonu Vilayeti Ziraat Bankası tahsildarlığına tayin edilmiştir. Nisan 1910'da 250 kuruş maaşla Tosya Ziraat Bankası sandığı refakatine nakledilmiştir.
Hüseyin Müştaki Efendi	1898 senesinde 150 kuruş maaşla Bartın Düyun-ı Umumiye İdaresi'nin Eyyam-ı SayfKolculuğuna girmiştir. Yaklaşık iki sene bu görevi sürdürmüş, vazifesinin sona ermesi nedeniyle görevden ayrılarak açıkta kalmıştır. Açıkta kaldığı sürede dahi maaşsız olarak eski vazifesine devam etmiştir. Aralık 1900'de 200 kuruş maaşla Bartın Düyun-ı Umumiye İdaresi geçici kolculuğuna girmiştir. Mayıs 1901'den itibaren görevine ek olarak ve maaşına 66 kuruş ilave yapılarak Amasra memuriyeti vekaletini de yürütmüştür. Haziran 1901'de 250 kuruş maaşla Ereğli Düyun-ı Umumiye İdaresi ikinci kitabetine tayin kılınmıştır. Mayıs 1902-Ağustos 1902 tarihleri arasında memuriyetine ek olarak ve maaşına 83 kuruş ilave edilerek FilyosDüyun-ı Umumiye memurluğu görevini yürütmüştür. Aynı şekilde Mayıs 1903-Temmuz 1903 tarihleri arasında memuriyetine ek olarak ve maaşına 83 kuruş ilave edilerek vekaletenFilyosDüyun-ı Umumiye memurluğu vazifesini yerine getirmiştir. Eylül 1903'te 300 kuruş maaşla Kozcağz Düyun-ı Umumiye memurluğuna nakledilmiştir. Eylül 1905'te maaşı 350 kuruşa yükseltilmiştir. Kozcağz Düyun-ı Umumiye İdaresi ambarının inşası sırasında işleri aksattığı ve bina sahibinden rüşvet talep ettiği gerekçesiyle tenzilen 300 kuruş maaşla Trabzon Düyun-ı Umumiye Nezareti kitabetine naklolunmuştur. Aralık 1909'da 400 kuruş maaşla Trabzon Vilayeti Muhasebe Kalemi evrak mukayyidliğine, Ekim 1910'da 500 kuruş maaşla Trabzon Vilayeti

	Muhasebe Kalemî tahsisat kitabeti muavinliğine, Ekim 1911'de 750 kuruş maaşla Maçka kazası mal müdürlüğüne nakledilmiştir.
Hüseyin İbrahim Efendi	1901 senesinde 400 kuruş maaşla Galata Postanesi pul memuriyetine tayin olunmuştur. Ağustos 1905'te 420 kuruş maaşla söz konusu postanenin muhasebe memurluğuna naklolunmuştur. Ekim 1905'te mevcut maaşı ile birlikte Tophane Posta Şubesi memurluğuna atanmıştır.
AhmedCemaleddin Efendi	1899 senesinde mülazemetle Evkaf-ı Hümayun Nezareti Hukuk Müşavirliği Kalemî'ne girmiştir. Kendisine, 1903 yılında 20 kuruş maaş tahsis edilmiştir. Maaşı 1905'te 30 kuruşa ve 1907'de ise 70 kuruşa yükseltilmiştir. 1909 senesinde icra kılınan memur tensikatında kadro dışı bırakılmıştır.
Mehmed Niyazi Efendi	1901-1902 senelerinde mülazemetle Bartın kazası Mal Kalemî'nde çalıştıktan sonra 1903 yılında Hayvanat-ı Ehliye Kitabeti'ne tayin olunmuştur. 1905 senesi sonuna kadar 800 yüz kuruş ve 1906 yılında ise 400 kuruş ücretle Bartın kazası Ağnam ve Hayvanat-ı Ehliye Kitabetlerinde bulunmuştur. Haziran 1908'de girdiği imtihanı kazanarak Bartın kazası tahsilat memurluğuna tayin edilmiştir.
Mehmed Efendi	1904'te askere alınarak Hassa Ordu-yu Hümayunu Piyade Beşinci Alay'ının Birinci Taburu'nun Terzi Bölüğü'nde başçavuşluk rütbesi ile askerlik vazifesini ifa ettikten sonra 1908 yılında terhis olmuştur. 1910 yılında 450 kuruş maaşla Bartın kazası Sekizinci Maliye Dairesi tahsildarlığına tayin olunmuştur. Ağustos 1910'da 600 kuruş maaşla Kastamonu Vilayeti'ne bağlı Taşköprü-Kapaklı eşcar memuriyetine naklolunmuştur.
Mehmed Davud Efendi	1899 senesinde mülazemetle Hazine-i Celile-i Maliye Beytülmal İdaresi Muhasebe Kalemî'nedahil olmuştur. Kendisine, Nisan 1900'de 20 kuruş maaş bağlanmıştır. 1901 yılında 140 kuruş maaş ile Hazine-i Celile-i Maliye Beytülmal İdaresi Muhasebe Kalemî evrak katibi muavinliğine tayin olunmuştur. 1909 yılında Hazine tarafından memur kadrolarında yapılan tensikat sırasında kadro dışı bırakılmıştır. Bundan dolayı talebi üzerine kendisine 1450 kuruş tazminat verilmişse de daha sonradan bu meblağı hazineye iade edip memuriyete dönmüştür. 1911 senesinde 500 kuruş maaş ile Emanet-i Tephirhaneler heyeti merkezîyesi kitabetine tayin olunmuştur.
İsmail Hakkı Efendi	1905 senesinde 135 kuruş maaşla Amasra nahiyesi kitabetine tayin olunmuştur. 1908 yılında 200 kuruş maaşla Bartın kazası tahsilat müfredat kitabetine atanmıştır.
Eyüb Efendi	1903 senesinde 300 kuruş maaşla Kastamonu Vilayeti Umur-u Nafia İdaresi memurluğuna tayin olunmuştur. 1909 senesinde icra edilen memur tensikatında kadro dışı kalmıştır.

SONUÇ

Sicill-i Ahvâl Defterleri incelendiğinde, Bartın doğumlu 40 devlet memuru olduğu tespit edilmiştir. Bunların tamamı İslam dinine mensuptur. Memurların bazıları yörenin önde gelen ailelerine mensupken, bazıları da tüccar ailelerden gelmektedir. Ayrıca Osmanlı bürokrasisinde görev alan bazı memurların çocuklarının da memuriyete girdikleri görülmektedir. Memurların büyük bir bölümü dönemin eğitim durumuna paralel olarak bölgedeki klasik ya da modern tarzda eğitim veren ilköğretim kurumlarından mezun olmuşlar, yükseköğretime devam etmemişlerdir. Ancak bazıları da Bartın dışına çıkarak çeşitli yükseköğretim kurumlarında eğitim almışlardır. Örneğin; Ahmed Efendi, Telgraf Mektebi, Hüseyin Hüsnü Efendi ve Hasan Hilmi Efendi, Mekteb-i Hukuk-u Şahane, Salih Sabri Efendi, Orman Mektebi, Mehmed Efendi, Bursa Ziraat-ı Ameliyat Mektebi'nde tahsil görmüşlerdir. Bartınlı memurlar arasında yabancı dil bilenlerin sayısı bir hayli azdır. Türkçenin dışında bazı memurların Fransızca, Arapça, Farsça, Rumca

gibi yabancı diller bildikleri görülmektedir. Hüseyin Hüsnü Efendi'nin (Cebecizade Mehmed Ali Efendi oğlu) Arapça ve Farsça'ya aşina olduğu, Hüseyin Müştaki Efendi'nin Rumca ve Fransızca okuyabilmekte olduğu ve Hüseyin İbrahim Efendi'nin Fransızca okur yazar olduğu belirtilmektedir.

Eğitimini tamamlayan Bartınlı memurlardan bazılarının mülazemetle bazılarının ise muvazzaf olarak memuriyete başladıkları görülmektedir. Memurların işe başlama yaşları oldukça farklılık göstermekte olup, bazıları 15, kimileri ise 44 yaşında ilk memuriyetlerine başlamışlardır. Memurların iş yaşantıları boyunca aldıkları maaşlar da yürüttükleri vazifelerle bağlantılı olarak çeşitlilik göstermektedir. Bartınlı memurların en düşük 20 kuruş en yüksek ise 3000 kuruş maaş aldıkları tespit edilmektedir. Memurlardan bazılarının memuriyetleri döneminde birtakım suiistimalleri olduğu kaydedilmektedir. Örneğin Ahmed Efendi, Hüseyin Hüsnü Efendi, Mustafa Hulusi Efendi gibi kişiler çeşitli suçlamalardan dolayı görevlerinden azledilmişlerdir. Aldıkları eğitime bağlı olarak Osmanlı bürokrasisinde bir iş edinen Bartınlı memurların, başta Bartın olmak üzere İstanbul, Kastamonu, Erzurum, Edirne, Selanik, Biga, Ereğli, Buldan, Kırşehir, Amasya, Yozgat, Karesi gibi yerlerde değişik birimlerde görev yaptıkları görülmektedir.

Bu araştırma Bartın'ın toplumsal ve idari tarihine katkı sağlayacaktır. Ayrıca Bartınlı memurların gördükleri eğitim, bildikleri lisanlar, yürüttükleri görevler ve karşılığında aldıkları maaşlar, memuriyetleri süresince yaşadıkları sorunlar ya da yaptıkları birtakım suiistimler gibi bilgiler ortaya konulduğundan, bunlardan yola çıkarak dönemin eğitim yapısı, devlet kurumlarında çalışan memurların nitelikleri, devlet kurumlarının durumu ve sorunları hakkında bilgi sahibi olmak mümkün olacaktır. Bir başka deyişle Bartın özelinden yola çıkarak Osmanlı Devleti'nin eğitim ve toplumsal yapısı ile idari kurumlarına dair birtakım varsayımlarda bulunma olanağı doğacaktır. Örneğin; Bartın doğumlu memurların yürüttükleri memuriyetlerde bulunma süreleri incelendiğinde, memurların çoğunun çok sık bir şekilde yer değiştirdikleri, birbirinden farklı nitelikte memuriyetlere tayin edildikleri görülmektedir. Bu noktadan hareketle Osmanlı Devleti'nin idari yapılanmasında bu sık memuriyet değişikliklerinin neden olabileceği sorunlar ve bunlardan kamu düzeninin ne oranda etkilendiğine dair birtakım değerlendirmeler yapmak mümkün olabilmektedir.

KAYNAKÇA

I. Arşiv Kaynakları

1. Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

1. 1. Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahval Defterleri (DH. SAİDd)

BOA. DH. SAİDd, No: 85/181, 26/473, 81/125, 20/253, 167/225, 7/311, 130/303, 32/259, 56/429, 58/417, 16/449, 24/275, 18/493, 39/153, 24/396, 110/203, 114/353, 75/489, 31/271, 63/479, 35/355, 181/101, 71/383, 146/321, 132/17, 68/89, 177/435, 166/299, 177/251, 187/171, 140/247, 177/427, 195/303, 120/203, 158/121, 153/189, 176/423, 178/61, 109/273, 153/195, 160/79, 93/485, 3/850, 90/79, 90/155.

1. 2. Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahval İdaresi Memurin (DH. SAİD. MEM)

DH. SAİD. MEM, No: 3/14.

II- Araştırma ve İncelemeler

- Akyıldız, Ali, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilâtında Reform*, Eren Yayıncılık, İstanbul, 1993.
- , *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2009.
- Aşçıoğlu, Erkan, *İktisadi ve Sosyal Yönleriyle Bartın*, Ahmet Sarı Matbaası, İstanbul, 1970.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul, 2010.
- Cansever, Nurettin, *Bütün Yönleriyle Bartın*, İstanbul, 1965.
- Çetin, Atillâ, "Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları Hakkında Bir Araştırma", *Vakıflar Dergisi*, Sayı: XXIX, Ankara, 2005, s. 87-104.
- Çetin, Emrah, "Kastamonu Vilâyet Sâlnâmelerinde Bartın (1869-1903)", *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Belge ve Fotoğraflarla Bartın*, Ed. Mustafa Hizmetli, Bartın Üniversitesi Yayınları No: 15, Bartın, 2014, s. 49-62.
- Ergin, Osman, *Türkiye Maarif Tarihi*, Cilt: 1-2, Eser Matbaası, İstanbul, 1977.
- Findley, Carter V. , *Osmanlı İmparatorluğu'nda Bürokratik Reform Babûlî*, 1789-1922, Çev. Ercan Ertürk, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2014.
- , *Kalemîyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, Çev. Gül Çağalı Güven, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2016.
- Mert, Talip, "Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler I", *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 2, 2000, s. 97-111.
- , "Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler II: Osmanlı Devleti Sicill-i Ahval Dairesiyle Şubelerine Ait Yönetmelik", *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 3, 2001, s. 41-52.
- Ortaylı, İlber, *Türkiye Teşkilât ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat, Ankara, 2008.
- , *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2011, s. 53.
- Özcan, Abdülkadir, "Tabakat", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 39, İstanbul, 2010, s. 299-301.

- Samancıoğlu, Kemal, *İktisat ve Ticaret Bakımından Bartın*, Bartın Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, 1942.
- Sarıyıldız, Gülden, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi (1879-1909)*, Der Yayınları, İstanbul, 2004.
- , "Sicill-i Ahvâl Defterleri", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 37, İstanbul, 2009, s. 134-136.
- Tuncel, Metin Tuncel, "Bartın", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 5, İstanbul, 1992, s. 87-90.
- Tural, Erkan, *Son Dönem Osmanlı Bürokrasisi-II. Meşrutiyet Dönemi'nde Bürokratlar, İttihatçılar ve Parlamenterler*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2009.

KAYNAKLAR

Arşivler

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Gazeteler (1952-1953)

Cumhuriyet

İzvestiya

Pravda

Ulus

Vatan

Zafer

Telif Eserler

AKALIN Cüneyt, Soğuk Savaş ABD ve Türkiye 1, Kaynak Yayınları, İstanbul 2003.

ARMAOĞLU Fahir, 20. Yüzyıl Siyasî Tarihi, Alkım Yayınları, İstanbul 2012.

ATAÖV Türkkaya, Amerika NATO ve Türkiye, İleri Yayınları, İstanbul 2006.

BAĞCI Hüseyin, Türk Dış Politikasında 1950'li Yıllar, METU PRESS Yayınları, Ankara 2001.

BİLGE Ahmet Suat, Güç Komşuluk - Türkiye Sovyetler Birliği İlişkileri 1920-1964, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1992.

DÜLGER Sema, Düünden Bugüne Devletin Zirvesindekiler, Neden Yayınları, İstanbul 2011.

EROL Mehmet Seyfettin, "Sovyet Talepleri (Stalin) Krizi", Türk Dış Politikasında 41 Kriz: 1924-2014, ed. Haydar Çakmak, Kripto Yayınları, Ankara 2013.

GÜRÜN Kâmuran, Türk-Sovyet İlişkileri (1920-1953), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1995.

HILGER Gustav – Georg Von Rauch, Lenin-Stalin İstoriçeskiye Silueti, Fenix, Rostov Na Donu 1998.

İNALCIK Halil, "Osmanlı Rus İlişkileri 1492-1700", Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl (1492-1992) Sempozyumu, Ankara, 12-14 Aralık 1992.

İsmet İnönü'nün TBMM'deki Konuşmaları 1920-1973, Derleyen: Ali Rıza Cihan, Yayına Hazırlayan: Engin Karapınar, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, C. II, Ankara 1993.

KUNERALP Zeki, Sadece Diplomat, (yayınevi belirtilmemiştir), İstanbul 1981.

KURAT Akdes Nimet, Rusya Tarihi: Başlangıçtan 1917'ye Kadar, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1993.

McCAULEY Martin, The Khrushchev Era 1953-1964, Pearson&Longman, London 1995.

Oylarla Türk Dış Politikası, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No:279, Ankara 1969.

SARAY Mehmet, Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin NATO'ya Girişi, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2000.

SARINAY Yusuf, "Türkiye'nin NATO'ya Girişi", Türkler, C. XVI, Ankara 2002.

SONYEL Sâlahi, Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika, Cilt II, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2003.

SOYSAL İsmail, Türk Dış Politikası İncelemeler İçin Klavuz 1919-1993, Ortadoğu ve Balkan İncelemeleri Vakfı Yayınları, İstanbul 1993.

ŞAHİNGİRAY Özel, Celal Bayar'ın Söylev ve Demeçleri 1920-1953, İş Bankası Yayınları, İstanbul 1999.

Türkiye Cumhuriyeti 80. Yıl Kronolojisi, Editör: M. Mesut Uyanık, Anadolu Ajansı Yayınları, Ankara 2004.

UÇAROL Rifat, Siyasi Tarih (1789-1994), Filiz Kitabevi, İstanbul 1995.

WILDMAN Allan K., The End of the Russian Imperial Army: The Old Army and the Soldiers' Revolt (March-April 1917), Princeton University Press, New Jersey 1980.

YILMAZ Salih – Abdullah YAKŞI, "Osmanlı Devleti'nden Günümüze Türk-Rus İlişkileri", TYB Akademi Dergisi XVII (Mayıs 2016), Ankara.

ZALESSKİY, K. A. ,İmperiya Stalina, Veçe, Moskva 2000.

İnternet Kaynakları

http://www.izlesenevideo.com/vidyo/izleindir/LkKpiU7atZo/Stalin_funeral.

